

چهل گام تا عتبات

احادیث و نکاتی چند، ویژه عتبات

جعفر اسلامی فر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه
۱۴.....	توصیل به اهل بیت <small>علیهم السلام</small>
۱۱.....	اهمیت تبلیغ

بخش اول: نجف اشرف

۱۷.....	* شمه‌ای از فضائل علی <small>علیهم السلام</small>
۲۱.....	* زیارت امیر المؤمنین علی <small>علیهم السلام</small>
۲۳.....	* محل دفن حضرت علی <small>علیهم السلام</small>
۲۵.....	* زیارت نوح و ابراهیم <small>علیهم السلام</small>
۲۸.....	* استجابت دعا در حرم علی <small>علیهم السلام</small>
۳۰.....	زیارت قبور علماء در حرم حضرت علی <small>علیهم السلام</small>
۳۱.....	* کمیل بن زیاد
۳۴.....	* میثم تمار

بخش دوم: کوفه

۴۱.....	* شهر کوفه
۴۳.....	* زید بن علی بن الحسین <small>علیهم السلام</small>
۴۵.....	* مسجد کوفه
۴۸.....	* مسلم بن عقیل <small>علیهم السلام</small>
۵۳.....	* مختار ثقی
۵۵.....	* مسجد سهل

بخش سوم: کربلای معلّی

۶۱.....	* دعای امام صادق <small>علیهم السلام</small> به زوار امام حسین <small>علیهم السلام</small>
۶۴.....	* آثار زیارت امام حسین <small>علیهم السلام</small>
۶۶.....	* ویزگی‌های امام حسین <small>علیهم السلام</small>

- * گریه بر امام حسین و اهل بیت علیهم السلام ۶۱
- * تربیت امام حسین علیهم السلام ۷۰
- * آب فرات ۷۲
- * برداشتن کام فرزندان با آب فرات و تربیت امام حسین علیهم السلام ۷۴
- * زائران امام حسین کجا یند؟ ۷۶
- * حشر با ائمه علیهم السلام ۷۸
- * میهمان بهشتیان ۸۰
- * حضرت عباس علیهم السلام (عبد صالح) ۸۲
- حضرت علی اکبر علیهم السلام ۸۵
- * حضرت علی اصغر علیهم السلام ۸۸
- * تل زنبیه ۹۱
- * قتلگاه ۹۴
- * خیمه گاه ۹۷
- * محل سدره‌امتنه، محل سخن گفتن امام حسین علیهم السلام با عمر سعد در نزدیکی مقام علی اکبر علیهم السلام ۹۹
- * اصحاب امام حسین علیهم السلام ۱۰۲
- * حسیب بن مظاہر علیه السلام ۱۰۴
- * حریر بن یزید ریاضی علیه السلام ۱۰۵

بخش چهارم: کاظمین و سامرًا

- * زیارت امام کاظم علیهم السلام ۱۰۹
- * سلمان فارسی «ملائن» ۱۱۱
- * زیارت امام هادی و امام عسکری علیهم السلام ۱۱۴
- * سرداب و محل غیبت امام عصر علیهم السلام ۱۱۶
- * محمد بن علی الهادی علیهم السلام معروف به سید محمد ۱۱۸

بخش پنجم: پندها

- ۱۴۳ فهرست

مقدمه

سفر به عتبات مورد سفارش ائمه علیهم السلام بوده و ثواب‌های زیادی بر آن مترب است. در هر روز عاشقان فراوانی به آن سرزمین قدم گذاشته و از معنویت آن بهره‌ها می‌برند، کاروان‌های زائرین، به همراه روحانیون گرامی، با حضور در آن حرم‌های پر از نور، معنویتی وصف ناپذیر را در دل‌ها می‌گنجانند و لذتی ماندگار به ارمنان می‌آورند، و این فرصتی بی‌بدیل برای روحانیون و دلسوزان به مکتب اهل بیت علیهم السلام است تا معارف آن بزرگواران را در قالبی زیبا و جذاب به عاشقان و شیفتگان ائمه علیهم السلام برسانند. عزاداری، اشک، ناله، دعا، زیارت و یاد و خاطرهٔ مظلومیت ائمه اطهار علیهم السلام در این سفر می‌تواند بهترین زمینه برای تعمیق اعتقادات و باورهای زائرین باشد.

لذا بر آن شدیم تا با نگارش کتاب «چهل گام تا عتبات»، بعضی از احادیث خاص در موضوعات مختلف را در اختیار روحانیون محترم بگذاریم و هم

موضوعاتی را به زائرین ارائه داده باشیم، تا به این
وسیله، ضمن ساده‌تر کردن بیان مطالب، دریچه‌ای به
روی عزیزان گشوده، تا با اطلاعات فراوان خود و بیان
شیوا در بیان معارف اهل بیت علیهم السلام موفق‌تر باشند.

در پایان هر قسمت، اشعار مختصری، درباره همان
موضوع و در انتهای کتاب، غزلیات و پندهای مفید،
آورده شده، تا با استفاده بجا، به جذابیت سخنان،
افروده شود. امید است خداوند، بنده حقیر را از برکات
و آثار خیر سفرهای معنوی مؤمنین بهره‌مند فرماید.

جعفر اسلامی فر

هوس کربلا
 هر که دارد هوس کربلا بسم الله
 هر که دارد سر همراهی ما بسم الله
 گر که در سینه خود شوق زیارت داری
 رود این قافله تا کربلا بسم الله
 هر که را میل سوی قبله عشاق بود
 می دهد عشق به آوای رسا بسم الله
 ای که مشتاق گلستان حسینی شده ای
 همراه بوی گل و باد صبا بسم الله
 کاروانی شده آماده ز عشاق حسین
 گر کنون پای طلب هست تورا بسم الله
 وعده دادیم که با هم سفر عشق رویم
 عازم کوی حسینیم بیا بسم الله
 عالمه منتظر ماست چرا بشستی
 سوی آن چشمہ پر شرم و حیا بسم الله
 گر که داری گهری مشتریش هست حسین
 می خرد سوز دل و اشک تورا بسم الله
 زیر آن قبه دعای تو اجابت دارد
 تا که نگذشته تو را وقت دعا بسم الله
 ای ونایی تو اگر خیر دو دنیا طلبی
 چهره بگذار به خاک شهدا بسم الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اهمیت تبلیغ

قالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : مَرَرْتُ فِي لَيْلَةِ الْمِعْرَاجِ
بِقَوْمٍ يُقْرَضُونَ أَشْفَاهَهُمْ بِالْمَقَارِبِصِ . فَقُلْتُ: يَا
جَبْرِيلُ مَنْ هُؤُلَاءِ؟
قالَ: الْخُطَّبَاءُ وَالْعُلَمَاءُ مِنْ أُمَّتِكَ الَّذِينَ
يَقْدِرُونَ عَلَى إِبْلَاغِ الْأَحْكَامِ وَالطَّاعَاتِ عَلَى
أُمَّتِكَ [و] سَامَحُوا.

حضرت رسول ﷺ فرمود: در شب معراج دیدم
قومی را که لب‌های آن‌ها را با قیچی می‌بریدند. از
جبرئیل پرسیدم: اینان چه کسانی هستند؟
گفت: گویندگان و دانشمندان امت تو هستند که
توانایی ابلاغ احکام و طاعات را به امت داشتند
ولی سهل انگاری کردند.^۱

موضوع پیشنهادی:

- ۱- وظیفه علمای دین در تبلیغ معارف
- ۲- نقش مؤمنین در ایجاد فضای معنوی در جامعه
- ۳- راههای تبلیغ دین (زبانی، عملی اصلاح رفتار فردی و ...)

گلزار
نحوه
تاتو

با رب نگاه لطف برین خاک و آب کن
ما را به راه یاری دین کامیاب کن
با رب به حق حجت غایب امام عصر
ما را برای خدمت او انتخاب کن
حسان

* * *

شنواین حدیث که از حیدر است
سخن با بیان علی خوش تراست
که در پنجمین جلد کافی چنین
روایت بود ز آن امام میین
چو می گشتم اعزام سوی یمن
بفرمود احمد در آن دم به من
مبادا که شمشیر گیری به کف
کنی جنگ با مردمان بی هدف
چو در هر زمان و مکان جنگ ما
بود یاور دین و فرهنگ ما
بجنگی که از حق حمایت کنی
اگر یک نفر را هدایت کنی

۱۲

بـود خـیر تو بـتر اـی بو تـراب

زـانـچـهـ بـتابـدـ بـرـآنـ آـفـتـاب

«حسـانـ» گـرـ کـهـ خـواـهـیـ توـ هـمـ خـیرـ خـوـیـشـ

بـهـ قـصـدـ هـدـایـتـ بـگـوـ شـعـرـ خـوـیـشـ

* * *

شب رـاـ توـ بـهـ نـسـورـ مـهـ مـزـينـ كـرـدـيـ

خـنـدانـ لـبـ گـلـ بـهـ باـغـ وـ گـلـشنـ كـرـدـيـ

چـونـ تـصـهـ هـرـ كـسـىـ معـيـنـ كـرـدـيـ

تـنـهاـ غـمـ عـشـقـ قـسـمـ مـنـ كـرـدـيـ

حسـانـ

توسل به اهل بیت علیهم السلام

مسبب چون خدا باشد، سبب‌ها را تقبل کن
مگو از خود که شرک است این، کمی آخر تأمل کن
موحد کسی شود مشرک، اگر گیرد سبب‌ها را
خدایت چون سبب سازد، تشکر زین تفضل کن
خدا تنها بود رازق، ولی خواهی اگر نانی
بیفشنان گندم و رنج زراعت را تحمل کن
شفا بخشت خدا باشد، ولی هنگام بیماری
مداوای طیبان را ز جان و دل تقبل کن
خدا ما را دهد حاجت ولی ای سائل مسکین
عطای هل اتسی بنگر، سؤال از رحمت کل کن
چو احمد فاش می‌گوید که «اینی تارک فیکم»
حسان بر عترت و قرآن به هر مشکل توسل کن

کتاب فضل تو را آب بحر کافی نیست
که تر کنم سرانگشت و صفحه بشمارم

بخش اوّل

نجف اشرف

شمہای از فضائل علی ﷺ

زیارت امیرالمؤمنین علی ﷺ

محل دفن حضرت علی ﷺ

زیارت نوح و ابراهیم ﷺ

استجابت دعا در حرم علی ﷺ

زیارت قبور علماء در حرم علی ﷺ

کمیل بن زیاد

میثم تمار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شمه‌ای از فضائل علی ﷺ

سلمان فارسی می‌گوید: در حضور پیامبر ﷺ نشسته بودیم، مرد عربی بر ما وارد شد و سلام کرد، جواب دادیم، گفت:

کدام یک از شما ماه تمام و چراغ تاریکی‌های محمد ﷺ هستید؟ آیا آنکه مرد زیبا صورت است؟
گفتهیم: بلی.

پیامبر ﷺ فرمود: ای برادر عرب بنشین، نشست و گفت:

ای محمد! قبل از این که شما را ببینم به شما ایمان آوردم و پیش از آنکه شما را ملاقات کنم شما را راستگو دانستم، غیر از یک امری که به من ابلاغ شده!
پیغمبر اکرم فرمود: چه امری؟

گفت: ما را خواندی به پرستش خدا اجابت کردیم، ما را دعوت به رسالت خود کردی قبول کردیم، ما را به نماز، زکات و روزه و حج دعوت کردی اجابت کردیم، تا اینجا راضی نشدی تا اینکه ما را به ولایت و دوستی پسر عمومیت علی ﷺ دعوت

است...

مرد عرب گفت: پس می‌پذیرم.

سپس پیامبر ﷺ فرمود: ای برادر عرب! پنج فضیلت
به علیؑ داده شده که هر یک از آنها از دنیا و آنچه
در آن است بهتر است، آیا آن فضایل را به تو خبر
ندهم؟

گفت: بیان فرماید ای رسول خدا.

حضرت فرمودند:

۱ - در جنگ بدر جبرئیل به من خبر داد که
خداآوند فرموده است: من به خودم سوگند خوردهام
که محبت علی ابن ابی طالبؑ را به کسی که
دوستش دارم الهام کنم و کسی را که (نافرمانی
می‌کند و) دوستش ندارم هدایتم را از او بر می‌دارم (تا
با اختیار خود دشمنی علیؑ کند)

۲ - نماز، روزه، حج و زکات واجب هستند، ولی
بعضی را در این امور معاف کرده‌ام: ناتوان، فقیر و
کودک و غیره ... ولی دوستی علیؑ را بر اهل
آسمان‌ها و زمین واجب کردم و مخالفت او را به کسی
اجازه ندادم.

۳ - هر چیزی آقایی دارد. بزرگ پرندگان، کرکس
و بزرگ چهارپایان، گاونر و بزرگ وحشی‌ها، شیر.

نمودی، آیا شما واجب کردی یا خداوند؟

حضرت فرمودند: بلکه خداوند واجب نموده

آقای روزها، جمعه، آقای ماهها، ماه رمضان، آقای فرشتگان، اسرافیل، آقای آدمیان، آدم، آقای انبیاء، من و سید و آقای اولیا، علی ع است.

۴ - دوستی با علی ع درختی است که ریشه آن در بهشت و شاخه‌هایش در دنیاست، هر کس به شاخه‌ای بیاویزد در بهشت واقع خواهد شد و دشمنی علی درختی است که ریشه آن در جهنم و شاخه‌هایش در دنیاست. هر کس به شاخه‌ای بیاویزد در جهنم واقع خواهد شد.

۵ - در قیامت، در سمت راست عرش، منبری برای من نصب می‌شود. سپس در کنار منبر من، منبری برای ابراهیم ع نصب می‌شود. پس از آن تخت و کرسی درخشندگانی که کرسی کرامت است بین منبر من و ابراهیم برای علی ع نصب می‌شود (دوست خدا بین دو دوست خدا....) علی در قیامت با من است من و او هر دو در یک طراز هستیم.^۱

موضوع پیشنهادی:

۱- امام شناسی و بیان فضائل حضرت علی ع (صراط اقوم و ...).

۲- بیان ادله امامت حضرت علی ع (برتری در علم، عدالت، عصمت و ...).

۳- علی ع و ویژگی‌های فردی او (عبدیت و بندگی و ...).

۱- مجموعه الاخبار، باب ۲۵ ص ۹۱

زیارت جامعه کبیره یکی از بهترین منابع برای بیان
صفات امام و افزایش و تقویت روحیه امام شناسی در
زائرین است و ذکر بعضی عبارات و توضیح آن برای
آنان همراه با انس زائرین با این زیارت در طول سفر
تأثیر ویژه‌ای در رسیدن به این هدف دارد.

تا که از مهرت علیٰ جان تابشی دارد دلم
در پناه سایه‌ات آسایشی دارد دلم
یاد تو همواره ای لطف خدا مشکل گشاست
تا که نامت می برم آرامشی دارد دلم
راز دل با چاه می گفتی و از آن بی کسی
جوشد اشک من به چشم و آتشی دارد دلم
یکدم از سور ولای خود مکن بی بهره‌ام
بی فروغ مهر تو، کسی تابشی دارد دلم
عترت و قرآن «حسانا» هر دو ابر رحمت‌اند
غم ندارم تا کز آنان بارشی دارد دلم

زیارت امیر المؤمنین علی علیہ السلام

قالَ ابْنُ مَارِدٍ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ اللَّهِ مَا لَمَنْ زَارَ
جَدَّكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ اللَّهِ

فَقَالَ عَلِيِّ اللَّهِ يَابْنَ مَارِدٍ مَنْ زَارَ جَدَّيِ عَارِفًا
بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ حُطُوَّةٍ حَجَّةً مَقْبُولَةً وَ
عُمْرَةً مَبْرُورَةً وَاللَّهُ يَابْنَ مَارِدٍ مَا تَطْعَمُ النَّارُ
قَدَمًا تَعْبَرَتْ فِي زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ اللَّهِ
ابن مارد به امام صارق علیہ السلام عرض کرد: کسی
که جدت امیر المؤمنین علیہ السلام را زیارت کند چه
پاداشی دارد؟

حضرت فرمودند: ای پسر مارد هر کس جدم
را زیارت کند در حالی که عارف به حق او
باشد، به هر قدمی که بر می دارد برایش یک
حج مقبول و یک عمره مقبوله نوشته می شود.
به خدا قسم ای پسر مارد، بر هر قدمی که در
راه زیارت امیر المؤمنین غبار نشیند به آتش
نمی سوزد.

موضوع پیشنهادی :

- ۱- معنای زیارت و آثار فردی و اجتماعی آن (اقتدای به امام – الگوهای کامل و ...).
- ۲- توضیح درباره «عارفاً بحقه».
- ۳- آثار احترام و ادب به پیامبر و اهل بیت ﷺ او.

مکالمات
بنت

جز نور علی نیست اگر درک بود
با غیر علی کی ام سر برگ بود
گویند دم مرگ علی را بینم
ای کاش که هر دم دم مرگ بود
ملهادی سیزواری

۲۲

محل دفن حضرت علی علیہ السلام

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیہ السلام: أَيْنَ
دُفِنَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیہ السلام؟

قَالَ: دُفِنَ فِي قَبْرِ أَبِيهِ نُوحٍ.

قُلْتُ: وَ أَيْنَ قَبْرُ نُوحٍ؟ النَّاسُ يَقُولُونَ: إِنَّهُ فِي
الْمَسْجِدِ

قَالَ: لَا ، ذَلِكَ فِي ظَهْرِ الْكُوفَةِ.

ابو بصير گوید: به امام صادق علیہ السلام عرض کردم:

امیر المؤمنین علیہ السلام کجا دفن شده است؟

فرمود: در قبر پدرش نوح.

گفتم: قبر نوح کجاست؟ مردم می گویند در
مسجد است.

فرمود: خیر، قبر او در پشت کوفه است.^۱

موضوع پیشنهادی:

- ۱- مظلومیت حضرت علی علیه السلام (غصب حق ایشان، مخفی بودن قبر ایشان و سستی یاران و..)
- ۲- جایگاه عظیم حضرت در نزد انبیای گذشته
- ۳- تأثیر پدر و مادر در روحیه و اخلاق فرزندان و ارتباط عاطفی بین والدین و فرزندان.

بر صفحه چهره ها خط لـمـبـلـی
معکوس نوشته است نام دو عـلـی
یک لـام و دو عـین با دو یـاـی معکوس
از حـاجـب و اـنـف و عـین با خط جـلـی
ابوعلی سینا

زیارت نوح و ابراهیم علیهم السلام

أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ سَمِعْتُهُ
يَقُولُ: الْكُوفَةُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ. فِيهَا قَبْرُ
نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَقُبُورُ ثَلَاثِيَّةِ نَبِيٍّ وَسَبْعِينَ
نَبِيًّا وَسِتَّ مِائَةَ وَصَبِيٍّ وَقَبْرُ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

ابواسامه گويد : از امام صادق علیه السلام شنیدم که
می فرمود : کوفه باغی از باغ های بهشت است. در
آن قبر نوح و ابراهیم و قبور سیصد و هفتاد
پیامبر و ششصد وصی پیامبر و قبر سید او وصی
امیر المؤمنین علیه السلام است.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- تجلیل از انبیا و بیان وقایعی از تاریخ ایشان
- ۲- وجود و انتخاب وصی برای انبیا، سنت
الهی بوده است. آیا می توان تصور کرد
خداآوند برای خاتم الانبیا وصی انتخاب

^۱ - وسائل الشیعه ۱۰ / ۳۰۱، ح ۶

نکرده باشد؟!

شیر خدا و لنگر عرش خدا علیست
مرآت حق و آینه حق نما علیست
در روز حشر شافع امت محمد است
باب النجاة سلسلة انبیا علیست

* * *

من که نام تو بر زبان دارم
نام پاک تو حرز جان دارم
با تولای تو به ذات خدا
شرف و عز جاودان دارم
تanhادم جبین به خاک درت
سر فراتر ز فرقه دان دارم
سر ناقابلم فدائی تو باد
جان چه باشد که ارمغان دارم
گر که دارم گنه ولی بر سر
از ولای تو ساییان دارم
بیمی از روز محسن رم نبود
چون تو مولای مهریان دارم
من که دارم تو و حسین تو را
کی نظر سوی این و آن دارم
من که اندر عزای فرزندت
روز و شب ناله و فغان دارم

بَا حَسِينٍ يَا حَسِينٍ مَّى گُويم

بر تن خسته تا که جان دارم

ثابتَم در جوار پاک رضا

سر بر اين عرش آستان دارم

زنده‌ام زنده با ولای علی

بنده‌ام بنده خدای علی

گل

زيارت نوح و ابراهيم (ع)

۲۷

استجابت دعا در حرم حضرت علی علیه السلام

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِتَفَتَّحُ
عِنْدَ دُعَاءِ الزَّائِرِ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَلَا تَكُنْ عَنِ
الْخَيْرِ نَوَّاماً

درهای آسمان در هنگام دعای زائر
امیرالمؤمنین باز می‌شود پس مراقب باش این
فرصت را زست ندهی و ضایع نکنی.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- دعا و آثار و فوائد آن.
- ۲- عوامل استجابت دعا (مکان-زمان و...).
- ۳- ائمه علیهم السلام واسطه فیض می باشند
«وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ».

قسمتی از قصيدة هفتم، از علویات هفتگانه ابن
ابیالحدید معترلی که در اطراف ضریح حضرت
علی علیه السلام نوشته شده است .

يا برق ان جئت الغرى فقل له

اتراك تعلم من بارضك مودع

فيك ابن عمران الكليم وبعده

عيسيٰ يقبيه واحمد يتبع

بل فيك جبرئيل وميكائيل

واسرافيل والملائكة الاعلى أجمع

بل فيك نور الله جل جلاله

لذوى البصائر يستشفع ويلمع

فيك الامام المرتضى فيك الوصي

المجتبى فيك البطين الانزع

هذا ضمير العالم الموجود عن

عدم وسر وجوده المستودع

هذا هو النور الذى عذباته

كانت بجهة آدم تتطلع

وشهاب موسى حيث اظلم ليله

رفعت له لا اعه تششع

ما العالم العلوى الا تربة

فيها جنتك الشريفة مضجع

اقول فيك سميدع كلا ولا

حاشا لمثلك ان يقال سميدع

بل انت فى القيامة حاكم

فى العالمين وشافع ومشفع

والله لو لا حيدر ما كانت الدنيا

ولا جمع البرية مجمع

واليه فى يوم المعاد حسابنا

وهو الملاذ لنا غداً و المفرج

الامام على بن ابيطالب / ٢٦٧

زیارت قبور علماء در حرم حضرت علی علیہ السلام

قال الصادق علیہ السلام: الرّاویة لحدیثنا یشذّ به

فُلُوبَ شیعیتنا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.

معاوية بن عمار گوید: به امام صادق علیہ السلام عرض

کردم: مردی است که از شما روایت بسیار نقل کند و

میان مردم انتشار دهد و آن را در دل مردم و دل

شیعیان استوار کند و شاید عابدی از شیعیان شما باشد

که در روایت چون او نباشد کدام یک بهترند؟

فرمود: کسی که روایات ما را نقل می کند تا دل های

شیعیان ما را استوار کند برتر از هزار عابد است.^۱

موضوع پیشنهادی :

۱- ارزش علمای دین در نزد ائمه علیهم السلام.

۲- بهترین علم در زندگی (تقویت ایمان و

اعتقاد، کمک به انسان های دیگر و نوع

دوستی و ...).

۳- رنج و زحمت فراوان علماء در طول

تاریخ جهت حفظ معارف شیعی.

کمیل بن زیاد

کمیل از بزرگان خواص شیعیان علی‌الله‌آیه و از اصحاب سرّ و عاشقان امام‌الله‌آیه بوده است و دعای کمیل منسوب به اوست و نصایح گرانقدر علی‌الله‌آیه به او در کتب مختلف^۱ آمده است.

وقتی حجاج در کوفه مستقر شد به دنبال کمیل فرستاد او فرار کرد. اما حجاج خانواده و قبیله او را تحت فشار قرار داد. وقتی کمیل این را فهمید، خود را تسليم کرد و گفت: من پیرمردی هستم که عمرم گذشته است، سزاوار نیست که به خاطر من، قبیله‌ام از حق خود محروم شوند.

حجاج که او را دید، گفت: خیلی دوست داشتم تو را دستگیر کنم.

کمیل گفت: زیاد به خودت سختی نده و از خشم، دندان‌هایت را بهم نفشار، مولایم علی‌الله‌آیه به من خبر داده است که به دست تو کشته خواهم شد. آنگاه به دست حجاج به شهادت رسید.

۱- از جمله بحار الانوار، ج ۱ و ۷۷ و تحف العقول.

کمیل در جنگ‌ها در کنار حضرت علیؑ قرار داشت و از یاران امام حسنؑ نیز به حساب می‌آمد و زمان قیام کربلا در زندان عبیدالله بهسر می‌برد.

کمیل گوید: شبی همراه حضرت علیؑ از مسجد کوفه بهسوی خانه روان شدیم. در بین راه صدای تلاوت قرآن به گوشم رسید که می‌خواند «امَنْ هُوَ قَاتِلُ آنَاءَ اللَّيْلِ...»^۱ صدایش بسیار خوش و دل نشین بود و من در دلم نسبت به او تحسین کردم. امام علیؑ به من نگاه کرد و فرمود:

يَا كُمِيلُ لَا تُعْجِبْكَ طَنَطَنَةُ الرَّجُلِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَ سَأْبِقُكَ فِيمَا بَعْدَ

ای کمیل آواز این مرد تو را به تعجب نیاندازد او از اهل آتش است به زویی تورا خبر خواهم راد. من از این‌که حضرت از باطن و فکر من مطلع و از دخول آن مرد به آتش خبر دارند، متغیر شدم. مدتی گذشت و ما در جنگ با خوارج شرکت کردیم، کسانی که قاری قرآن بودند، ولی در جبهه خوارج در برابر حضرت علیؑ قرار داشتند. حضرت بهسوی من توجه کردند و با شمشیر خود به سر یکی از کشته ها اشاره کردند و فرمودند: یا کمیل «امَنْ هُوَ قَاتِلُ آنَاءَ اللَّيْلِ...» کنایه از این‌که، ای کمیل این همان کسی است که آن شب با صدای دلنشیں قرآن می‌خواند و تو را

به تعجب وارداشت. من به قدم‌های حضرت افتادم و
از خدا طلب مغفرت کردم.^۱

لطف
نیزه
بیان

موضوع پیشنهادی :

- ۱- راه‌های تقرّب به اهل بیت علیهم السلام.
- ۲- تسلیم در برابر اوامر و نواهي ائمه علیهم السلام، راهی برای تقرّب به خداوند متعال است (دعای کمیل و ...).
- ۳- عمل ظاهر بدون تعمق و تفکر و همراه با افراط و تفریط، کم اثر یا بی اثر است.

اینان که به رسم عاشقی سوخته‌اند
آئین و فنا نزد که آموخته‌اند
بر خرم‌آن آتش زده چون ابیراهیم
نمروود و بساط کفر او سوخته‌اند

۳۳

میثم تمار

قالَ عَلَيِّ عَائِلَةً: يَا مِيَثُمْ إِنَّكَ تُؤْخَذُ بَعْدِي وَ
تُصْلَبُ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الثَّانِي ابْتَدَرَ مِنْخَرَكَ وَ
فَمُكَ دَمًا حَتَّى تُخْضَبَ لِحِيَتَكَ، فَإِذَا كَانَ
الْيَوْمُ الثَّالِثُ، طُعِنْتَ بِحَرَبَةٍ فَيُقْضَى عَلَيْكَ
اَيْ مِيَثُمْ توَبَعُ ازْ مِنْ دِسْتَگِيرْ مِی شَوَّرِی وَ بَهْ دَار
کَشِیدَه مِی شَوَّرِی، دَرْ رُوزْ دُومْ زِبَانَتْ رَا مِی بَرَندْ وَ
لِجَامْ بَرْ دَهْنَتْ مِی زِنَنْدَ کَهْ مَحَاسِنْتْ بَهْ خُونْ
خَصَابْ مِی شَوَّدْ وَ دَرْ رُوزْ سُومْ ضَرِبَه اَیْ بَهْ تو
مِی زِنَنْدَ وَ شَهْمِیدَه مِی شَوَّرِی.

میثم غلام زنی از بنی اسد بود که علی عَائِلَةً او را
خریدند و آزاد کردند و او را بر علوم بسیار و اسرار
خفیه آشنا ساختند.

راوی گوید: میثم بر ام سلمه همسر پیامبر ﷺ وارد
شد. ام سلمه پرسید: شما کیستی؟
جواب داد: من میثم هستم.

گفت: به خدا قسم بسیار میشنیدم که رسول

خدا^{عَزِيزٌ} تو را یاد می کرد و سفارش تو را به علی^{عَلِيٌّ}

می نمود.

میثم گفت: حسین بن علی کجاست؟

ام‌سلمه پاسخ داد: در حیاط خانه اش می باشد.

گفت: به او خبر بده که بسیار دوست داشتم بر او سلام کنم. و ما انشاء... در نزد رب العالمین یکدیگر را ملاقات می کنیم.

ام‌سلمه عطیریات آورد و محاسن میثم به آن معطر شد. میثم گفت: به زودی این محاسن به خون خضاب می شود.

ام‌سلمه گفت: چه کسی تو را به این، خبر داده است.

میثم گفت: سید و آقایم خبر داده است.

ام‌سلمه گریست و گفت: او سید و مولای تو تنها نیست او سید من و سید همه مسلمین است.^۱
شهادت میثم به دست عبید الله ۱۰ روز قبل از آمدن امام حسین^{عَلِيٌّ} به عراق بوده است.

عبید الله به میثم گفت: شنیده شده که علی^{عَلِيٌّ} از

آنچه به سرت می آید خبر دارد است.

میثم: بله خبر دارد است.

عبید الله: به تو خبر ندارد که من با تو چگونه عمل

می کنم؟

میثم گفت: خبر دارد است که تو مرا به دار می کشی (دهمین نفر از عشره مبشره را).

۱- سفينة البحار / ۴ ۳۳۸ و شرح نهج البلاغة ابن ابی الحدید / ۲

موضوع پیشنهادی:

- ۱- استقامت و پایداری در راه ولایت
اهل بیت علیهم السلام.
- ۲- رسیدن به کمال، مستلزم تحمل
ناملایمات و دشمنی دنیا طلبان است.
- ۳- آماده مرگ بودن و مهمتر از آن، طلب
عاقبت بخیری .

۱- شرح نهج البلاغه ابن ابیالحدید / ۲۹۳
۲- همان

عیبدالله گفت : مخالفت خواهم کرد.

میثم گفت : چگونه مخالفت می کنی و حال آن که او از رسول خدا صلوات الله علیه و سلام و رسول خدا از جبرئیل و جبرئیل از خدا نقل کرده است.

به خدا قسم، من محل به دار آویخته شدن خوید را می دانم که در کدام محله کوفه است و من اولین خلق خدا هستم که لجام به رهنم می بندند^۱

عیبدالله میثم را به دار آویخت و میثم در همان حال فضائل بنی هاشم می گفت و مذمت بنی امية می کرد که عیبدالله مجبور شد زبانش را بریده و لجام بر دهانش ببندند و ...

برای به دست آوردن اخبار غیب از جانب علی علیهم السلام
نسبت به شیعیان خاص خود، به شرح نهج البلاغه^۲
مراجعه شود.

چون حسانا می کنی ز اینجا عبور

بوسه زن بر خاک پاک این قبور
در ره توحید اینجا مشعلی است
مدفن پر نور یاران علی است

* * *

اشکی بود مرا که به دریا نمی دهم
این است گوهری که به دنیا نمی دهم

گر لحظه‌ای وصال حبیبیم شود نصیب
آن لحظه را به عمر گوارانمی دهم

عمری بود که گوشه نشین محبت
این گوشه را به وسعت صحرانمی دهم

در سینه‌ام جمال علی نقش بسته است
این سینه را به سینه سینا نمی دهم

تا زنده ام ز درگه او پا نمی کشم
دامان او ز دست تمثنا نمی دهم

سرمايه محبت ز هراست دین من
من دین خویش را به دو دنیا نمی دهم

گر مهر و ماه را به دو دستم نهد قضا
یکناره از محبت ز هر انمی دهم

در سایه رضایم و همسایه رضا
این سایه را به سایه طوبی نمی دهم.
مؤید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٣٨

بخش دوّم

کوفه

شهر کوفه

زید بن علی[ؑ] بن الحسین علیه السلام

مسجد کوفه

مسلم بن عقیل

مختار ثقفی

مسجد سهلة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٤٠

شهر کوفه

قالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ مِنَ الْبَلْدَانِ أَرْبَعَةً فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: (وَالْتَّيْنِ وَالزَّيْتُونَ وَ طُورُ سِينِينَ وَهَذَا الْبَلْدُ الْأَمِينُ) ^۱ فَالْتَّيْنُ الْمَدِينَةُ وَالزَّيْتُونُ بَيْتُ الْمَقْدِسُ وَ طُورُ سِينِينَ الْكُوفَةُ وَهَذَا الْبَلْدُ الْأَمِينُ مَكَّةُ.

خداؤند از بین شهرها چهار شهر را انتخاب کرد، آنجا که فرمود: قسم به تین و زیتون و طور سینین و آن شهر امن.

تین، مدینه و زیتون، بیت المقدس و طور سینین، کوفه و شهر امن، مکه است.^۲

قال الصادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نَفَقَةُ دَرْهَمٍ بِالْكُوفَةِ تُحْسَبُ بِمِائَةٍ دَرْهَمٍ فِيمَا سِوَاهَا وَرَكْعَاتٌ فِيهَا تُحْسَبُ بِمِائَةٍ رَكْعَةٌ.

یک درهم صدقه در کوفه معادل صد درهم در غیر آن و دو رکعت نماز در آن معادل صد رکعت است.^۳

۱- تین / ۳

۲- سفينة البحار / ۴

۳- همان / ۴

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان تاریخچه کوفه.
- ۲- قداست بعضی از زمان‌ها و مکان‌ها و تأثیر آن‌ها در افزایش ثواب عبادات (مسجد، حرم ائمه و...).
- ۳- کوفه و مرکزیت حکومت در زمان علی ع و امام زمان ع و بیان حکمت و فلسفه آن.

گل تابات

فلک امشب نسیمی سرد دارد
زمین از غصه، رنگ زرد دارد
بیا ای دل پسالیم و بگریم
هوای کوفه بوى درد دارد

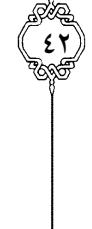

وفایی

خدایا این جماعت خود پرستید
بروی دین و قرآن دیده پستید
پس از بشکستن پهلوی زهرا
سر مظلوم عالم را شکستید

وفایی

۴۲

زید بن علیؑ بن الحسین علیه السلام

قالَ الصادِقُ علیه السلام: وَ لَا تَقُولُوا خَرَجَ زَيْدُ فَإِنَّ
زَيْدًا كَانَ عَالِمًا وَ كَانَ صَدُوقًا وَ لَمْ يَدْعُكُمْ
إِلَى نَفْسِهِ إِنَّمَا دَعَكُمْ إِلَى الرِّضَى مِنْ آلِ
مُحَمَّدٍ وَ لَوْ ظَهَرَ لَوْفَى بِمَا دَعَكُمْ إِلَيْهِ
نَگویید که زید خروج کرد به درستی که زید
عالیم و راستگو بود و شما را به سوی خود
دعوت نکرد او شما را به امام از آل محمد علیهم السلام
دعوت کرد و اگر پیروز می شد هر آینه به آن
وفا می کرد.^۱

چند نکته درباره زید بن علیؑ:

- امام صادق علیه السلام بر زید نماز خواند در حالی که او
به دار آویخته شده بود.
- امام صادق علیه السلام و زنان اهل بیت علیه السلام بر زید
عزادری می کردند.
- زید بن علی قائل به امامت امامان دوازده گانه
بوده است.

-شهادت زید در ماه صفر سال ۱۲۱ ه. ق در سن

۴۲ سالگی رخ داد. بدنش ۴ سال بر دار بود و بعد از آن بدنش را سوزانند و خاکسترش را بر باد دادند. برای او مکان یادبودی در محل دارش ساخته اند که در محله کناسه کوفه بوده است.

امام صادق علیه السلام فرمود:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ أَؤْنَّ فِي هَلَاكَةِ بَنِي أُمَّةٍ بَعْدَ إِحْرَاقِهِمْ زَيْدًا بِسَبْعَةِ أَيَّامٍ.

خداؤند عزوجل بعد از سوزاندن بدن زید توسط بنی امیه اذن به هلاکت آنان داد.

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان تاریخ زید و قیام او و تجلیل ائمه علیهم السلام از او.
- ۲- بیان تاریخ اولاد ائمه علیهم السلام و فشار و ظلم حاکمان بنی امیه و بنی عباس بر ایشان.
- ۳- مذمت ظلم و بیان انواع ظلم (زبانی، عملی و ...) و تأثیر ظلم انسان در دنیا و آخرت.

مسجد کوفه

قالَ الرَّضَا عَلَيْهِ الْكَوْفَةُ مَسْجِدٌ بَيْتُ نُوحٍ لَوْ
دَخَلَهُ رَجُلٌ مِائَةً مَرَّةً لَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةً مَغْفِرَةً
لِأَنَّ فِيهِ دَعْوَةً نُوحٍ عَلَيْهِ حِيلَةٌ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ
لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا.

حضرت رضا علیه السلام فرمود: مسجد کوفه خانه نوح
بوده است. اگر فردی صدبار داخل آن شود
خداآوند صد مغفرت برایش می تویسد؛ زیرا در آن
دعای نوح بوده است که فرمود: پروردگار!
بیامز مرا و پدر و مادرم و هر کس که مؤمن است
و داخل خانه‌ام می شود.^۱

قالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ الْكَوْفَةُ مَسْجِدٌ صَلَّى فِيهِ سَبْعُونَ
نَبِيًّا وَ سَبْعُونَ وَصِيًّا أَنَا أَحَدُهُمْ.

حضرت علی علیه السلام فرمود: در مسجد کوفه هفتاد نبی
و هفتاد وصی نماز خوانده‌اند و من یکی از آن‌ها
^۲ هستم.

۱- بحار الانوار ۱۰۰ / ۲۶۲، میزان الحكمه ۴ / ۳۹۸

۲- میزان الحكمه ۴ / ۳۹۸، به نقل از بحار الانوار ج ۱۱ / ۵۸

جهت اطلاع بیشتر، به مفاتیح الجنان، اعمال مسجد
کوفه و سهلہ مراجعه کنید.

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان دعاهای قرآنی و توضیح آن
- ۲- دعا برای اصلاح فرزندان توسط والدین
و دعا برای همه مؤمنین.
- ۳- شهادت مکان‌ها و زمان‌ها در روز
قیامت به نفع یا ضرر انسان.

* * *

ز خون محراب را گلپوش کردند

جهان را با غمی همدوش کردند

چه تاریک است دل‌ها ای دریغا

چراغ عشق را خاموش کردند

نمی‌گوییم دلم چون گریه می‌کرد

که از داغ تو گردون گریه می‌کرد

خودم دیدم به همراه پیغمبر

کنارت فاطمه خون گریه می‌کرد

سلام ما به علی و نماز آخر او

به حال راز و نیاز و به دیده ترا او
سلام ما به علی و به عدل و ایمانش
سلام ما به پیام و کلام و منبر او
سلام ما به سجودش که رنگ خون دارد
سلام ما به رخ غرق خون اطهر او
سلام ما به پریشانی حسین و حسن
سلام ما به دل پر ز آه دختر او
سلام ما به نفس های نفس پیغمبر
سلام ما به فروغ نگاه آخر او
سلام ما به غمی کز مدینه دارد او
سلام ما به ملاقات او و همسر او
چو خاک اوست سرای ابوذر و مقداد
فتاده است و فایی به خاک قبر او

مسجد کوفه

٤٧

مسلم بن عقیل علیہ السلام

قال الحسین علیہ السلام : رَحِمَ اللَّهُ مُسْلِمًا فَلَقَدْ صَارَ
إِلَى رَوْحِ اللَّهِ وَرِيحَانِهِ وَتَحِيَّتِهِ وَرِضْوَانِهِ أَمَا
إِنَّهُ قَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ وَبَقَى مَا عَلَيْنَا
خدا مسلم را رحمت کند، او به روح و ریحان و
رضوان الهی پیوست. آنچه بر او بود گذشت و
آنچه بر ماست همچنان باقی است.
و بعد حضرت چند بیت شعر گفتند که یکی از آن
ایيات این است :

وَ إِنْ تَكُنْ الْأَبْدَانُ لِلْمَوْتِ أُنْشَأْتُ
فَقُتِلَ أَمْرَءٌ بِالسَّيْفِ فِي أَفْضَلِ
امام علیہ السلام بعد از شنیدن خبر شهادت مسلم و همانی
غرمود :

«إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا» -
یکرر ذلك مراراً - لا خَيْرَ فِي الْعِيشِ بَعْدَ
هؤلاء

ما از خدا هستیم و به سوی او باز می‌گردیم،
رحمت خدا بر آنان باد (این را بارها فرمود). در
زندگی بعد از ایشان خیری نیست.
وقتی او را بر عبیدالله وارد کردند – فردی گفت :
بر امیر سلام کن.
مسلم گفت : ساكت باش، به خدا قسم او امیر من
نیست.
ابن زیاد گفت : مهم نیست که سلام کنی یا نه، تو
بهزادی کشته می‌شوی.
مسلم گفت : اگر مرا بکشی، همانا بدتر از تو، بهتر
از مرا کشته است و تو از هیچ بدی روی گردان
نبودی.
ابن زیاد گفت : بر امامت خروج کرده‌ای و فتنه بین
ایشان انداختی.
مسلم گفت : دروغ می‌گویی. معاویه و پسرش
یزید بین مسلمین تفرقه انداختند و تو و پدرت آن‌ها را
یاری کردید و من امید دارم که شهادت من به‌دست
بدترین خلق باشد.
ابن زیاد : خود را در جایگاهی قرار داده‌اید که
اهل آن نیستید.
مسلم : چه کسی اهل آن است؟
ابن زیاد : یزید بن معاویه.
مسلم : الحمد لله ، راضی هستیم به آنچه که خداوند
خود حکم کند.

ابن زیاد

آیا برای خودتان چیزی گمان دارید؟
مسلم بن عقیل: والله گمان ندارم بلکه این یقینی است.

ابن زیاد: به من بگو برای چه به این شهر آمده‌ای و بین مردم تفرقه انداختی؟

مسلم: من برای فتنه نیامده‌ام بلکه شما منکر را آشکار کردید و معروف را دفن نمودید و بدون رضایت مردم بر مردم حکمرانی می‌کنید و آن‌ها را به غیر دستورات الهی و ادار می‌کنید. ما آمدیم تا امر به معروف کنیم و نهی از منکر کرده و ایشان را به کتاب و سنت دعوت کنیم و ما اهل این امر هستیم همانگونه که رسول خدا فرمود.

در این هنگام، عبیدالله بن زیاد ناسزا و دشنام به علی و حسن و حسین علیهم السلام داد.

مسلم گفت:

أَنْتَ وَ أَبُوكَ أَحَقُّ بِالشَّتْمِ، فَاقْضِ مَا أَنْتَ
قَاضٍ يَا عَدُوَّ اللَّهِ.

تو و پدرت سزاوارتر به این دشنامها هستید. آنچه می‌خواهی انجام بده، ای دشمن خدا.

نکته:

تا زمانی که بحث و مناظره است، مسلم جواب می‌دهد، ولی طاقت شنیدن دشنام به مولای خود را

ندارد. وقتی ابن زیاد ناسزا گفت، مسلم می‌گوید: اگر

می‌خواهی مرا بکشی، بکش.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان تاریخچه‌ای کوتاه از زندگی مسلم بن عقیل.
- ۲- لزوم داشتن تعصّب دینی و عدم تحمل ناسزا به اولیاً‌الله‌ی.
- ۳- درس‌هایی از شهادت مسلم بن عقیل (وفاداری، جنگ جوانمردانه، رفاه طلبی کوفیان و ...).

فریاد ز کوفیان که نیرنگ زند
بر دامن آشوبگری چنگ زندند
با مسلم اگرچه روز بیعت کردند
شب عهد شکسته، بر سررش سنگ زندند

* * *

کوفه امشب چه ملال انگیز است
کوچه‌هایش همه ماتم خیز است
در و دیوار سخن می‌گویند
سخن از غربت من می‌گویند
ای خدا این دل شب من چه کنم
یک تن و این همه دشمن چه کنم

اهل کوئه همه پیمان شکنند
خود نمک خوار و نمک دان شکنند
صبح من شمع و همه پروانه
شام بیگانه تراز بیگانه
صبح با من همگی پیوستند
شب در خانه برویم بستند
صبح بر دامن من چنگ زند
شام از بام مرا سنج زند
آخر عشق بود در باری
حاصلش نیست به جز خون جگری
گر کشد خصم به پای دارم
دست حاشا که از او بردارم

مختار ثقفى

قالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ الْأَبْيَانُ مُحَمَّدٌ الْحَكَمُ بْنُ الْمُخْتَارِ:
رَحِيمُ اللَّهُ أَبَاكَ رَحِيمُ اللَّهُ أَبَاكَ مَا تَرَكَ لَنَا حَقًّا

عِنْدَ أَحَدٍ إِلَّا طَلَبَهُ قُتِلَّتْنَا وَ طَلَبَ بِدِمَائِنَا

حضرت باقر علیه السلام به فرزند مختار فرمودند: خدا پدرت را رحمت کند.

هیچ حقی از ما در نزد احدی نبود مگر اینکه مطالبه کرد. قاتلین ما را کشت و خونخواهی ما نمود.^۱

امام سجاد علیه السلام بعد از قیام مختار سجده کردند و فرمودند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْرَكَ لِي ثَارِي مِنْ أَعْدَائِي وَ
جَزَى الْمُخْتَارَ خَيْرًا.

خدا را شکر که از دشمنان ما خونخواهی کرد و خداوند مختار را جزای خیر عنایت کند.^۲

۱-سفينة البحار ۱۴۷ / ۲

۲-همان ۱۴۷ / ۲

درباره مختار و اعتقادات او اقوال مختلف نقل شده است، ولی اکثر علمای شیعه او را مدح کرده‌اند و اعتقاداش را ستوده‌اند. زیرا از اهل بیت علیهم السلام سخنانی در مدح او و نهی از مذمت او بسیار رسیده است و دشمنان مختار آنچنان که بر علیه امیر المؤمنین علیه السلام مطاعن ساختند درباره او هم چنین کرده‌اند تا او را از قلوب شیعه دور نمایند.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- عوامل جلب رضایت اهل بیت علیهم السلام از شیعیان.
- ۲- سعی در پاکسازی جامعه از فساد و گناه در حد توان.

مسجد سهله

قال الصادق علیه السلام:

إِذَا دَخَلْتَ الْكُوفَةَ فَأْتِ مَسْجِدَ السَّهْلَةِ فَصَلِّ
فِيهِ وَ اسْأَلْ اللَّهَ حَاجَتَكَ لِدِينِكَ وَ دُنْيَاكَ... وَ
مَنْ دَعَا اللَّهَ فِيهِ بِمَا أَحَبَ قَضَى لَهُ حَوَائِجَهُ وَ
رَفَعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكَانًا عَلَيْاً إِلَى درَجَةِ ادْرِيسِ
وَ أَجَارَهُ مِنْ مَكْرُوهِ الدُّنْيَا وَ مَكَايِدِ أَعْدَاءِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود: وقتی وارد کوفه شدی به
مسجد سهله بیبا و نماز بگزار و حوائج دین و
دنیای خود را از خدا بخواه . مسجد سهله خانه
ادریس نبی بوده است که نماز می خواند و خیاط
می کرد و هر کس در مسجد سهله دعا کند به آنچه
بخواهد خداوند دعایش را مستجاب و حوانچش را
برآورده می کند و او را تا درجه ادریس در روز
قیامت بالا می برد و از مکروهات دنیا و مکاید و
نیرنگ دشمنان در امان خواهد بود.
آنجا خانه ابراهیم بود که به سوی عمالقه حرکت

کرد، مناخ و بار انداز خضر است و هر کس در آنجا اقامت کند گویا در خیمه رسول خدا صلوات الله علیه و آله و سلم اقامت کرده است.

قالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَى أَرَى نُزُولَ الْفَائِمِ عَلَيْهِ

فِي مَسْجِدِ السَّهْلَةِ بِأَهْلِهِ وَعِيَالِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود: گویا می‌بینم حضرت مهدی علیه السلام را در مسجد سهله در حالی که با اهل و عیالش در آنجا فرود آمده است.

امام صادق علیه السلام در این مسجد برای نجات زنی که به خاطر لعن قاتلین حضرت زهراء علیها السلام به زندان افتاده بود دعا کردند و خداوند او را خلاص فرمود.^۱

موضوع پیشنهادی:

- ۱- بیان فضائل مسجد سهله.
- ۲- ویژگی‌ها و صفات یاران امام زمان علیه السلام.
- ۳- وظائف شیعیان در قبال امام زمان علیه السلام و در عصر غیبت کبری.

عمری است که از حضور او جا ماندیم
در غربت سرد خویش تنها ماندیم
او منتظر است تا که ما برگردیم
مائیم که در غیبت کبری ماندیم
من به عشقت اسیر می‌میرم
پیش پایت حقیر می‌میرم

چون نهالم اگر نباری تو

به خدا در کویر می‌میرم
مهر تو روشنی به دل بخشدید
گر که روشن خمیر می‌میرم
چون که مسکین آستان توام
وقت مردن امیر می‌میرم
دوست دارم که با تو باشم من
گر جوان یا که پیر می‌میرم
از رهت پانمی کشم یکدم
تا که در این مسیر می‌میرم
بس که شرمنده ز افعال
پیش تو سر به زیر می‌میرم
دم مردن اگر تو را بینم
چقدر دلپذیر می‌میرم
لحظه‌ای بعد دیدن رویت
گر بمیرم چه دیر می‌میرم
به ولای تو می‌خورم سوگند
گر بگویی بمیر می‌میرم
در ره عشق تو و فایی گفت
من به عشق اسیر می‌میرم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٥٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخش سوم : کربلای معلّی

دعای امام صادق علیه السلام به زوار امام حسین علیه السلام
زیارت امام حسین علیه السلام
ویژگی های امام حسین علیه السلام
گریه بر امام حسین و اهل بیت علیهم السلام
تربیت امام حسین علیه السلام
آب فرات
برداشتن کام فرزندان با آب فرات و
تربیت امام حسین علیه السلام
زوار امام حسین علیه السلام کجا یند؟
حشر با آئمه علیهم السلام
میهمان بهشتیان
حضرت عباس (عبد صالح) علیه السلام
حضرت علی اکبر علیه السلام
حضرت علی اصغر علیه السلام
تل زینبیه
قتلگاه
خیمه گاه
 محل سدرة المنتهى
اصحاب امام حسین علیه السلام
حبیب بن مظاہر
حرّ بن یزید ریاحی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
كَامْ تَعْبُدَنَّ

دعای امام صادق علیه السلام

به زوار امام حسین علیه السلام

معاوية بن وهب گوید: من بر امام صادق علیه السلام وارد شدم در حالی که در محل نماز در حال عبادت بود، نشستم تا نماز و دعايش تمام شود شنیدم که در مناجات می فرمود:

ای خدایی که ما را به کرامت اختصاص دادی و
شفاعت را به ما و عده دادی و ما را مخصوص برای
جانشین پیامبر گردانیدی ... و دل های مردم را به سوی
ما سوق دادی،

اعْفُرْ لِي وَ لِإِخْوَانِي وَ زُوَّارِ قَبْرِ أَبِي الْحُسْنَى
الَّذِينَ أَنْفَقُوا أَمْوَالَهُمْ وَ أَشْخَصُوا أَبْدَانَهُمْ رَغْبَةً
فِي بَرِّنَا وَ رَجَاءً لِمَا عِنْدَكَ فِي صِلَتَنَا وَ سُرُورًا
أَدْخُلُوهُ عَلَى نَبِيِّكِ...

مرا و برادرانم و زوار قبر پدرم حسین علیه السلام را
بیامز. کسانی که مالشان را انفاق کردند و

بدن‌هایشان را به سختی انداختند. زیرا به نیکی بر ما رغبت دارند و با ابراز علاقه به ما امید ثواب الهی را دارند و موجب سرور و خوشحالی پیامبرت شده‌اند.

خدایا دشمنان ما بدین جهت، برایشان طعنه می‌زنند و آنان را سرزنش می‌کنند ولی ایشان تمام طعن‌ها را تحمل کرده و به سوی ما می‌شتابند.

فَارْحَمْ تِلْكَ الْوُجُوهَ الَّتِي غَيَّرَتْهَا الشَّمْسُ وَ
اَرْحَمْ تِلْكَ الْوُجُوهَ الَّتِي تَتَقَلَّبُ عَلَى حُفْرَةِ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ.

خدایا این چهره‌هایی که بر اثر تابش خورشید تغییر کرده و به سوی قبر ابی عبدالله می‌آیند را مورد رحمت قرار ده.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ تِلْكَ الْأَنْفُسَ وَ تِلْكَ
الْأَبْدَانَ حَتَّى نُوَافِيهِمْ عَلَى الْحَوْضِ يَوْمَ
الْعَطَشِ.

خدایا من ایشان را و این بدن‌ها را به تو می‌سپارم تا زمانی که در کنار حوض کوثر در روز عطش به ما برسند (و ما از ایشان پذیرایی کنیم)

موضوع پیشنهادی :

- ۱- علاقه فراوان اهل بیت به دوستان و شیعیان خود و دعا برای ایشان.
- ۲- زیارت امام حسین علیه السلام و لوا با مشقات فراوان.

دعاي امام صادق (ع) به زوار امام حسین (ع)

کربلا کعبه دل هاست خدا می داند
دیدنش آرزوی ماست خدا می داند
کربلا گلشن سر سبز علی و زهراء است
تا چه حد وقف تماشاست خدا می داند
کربلا را چه نیاز است که تفسیر کنند
عشق حرفی است که گویاست خدا می داند
ما عزادار حسینیم که اشک غم او
آبروی همه ماست خدا می داند
اولین مستمع مجلس پرفیض حسین
مادرش حضرت زهرا است خدا می داند
تا ابد از غم او در دل ذرات وجود
کس نداند که چه غوغاست خدا می داند
نگه آخر او سوی خیام است ولی
چه در آن آئینه پیداست خدا می داند
یوسف فاطمه افتاد به خاک و دردا
چه خبر در دل صحراست خدا می داند
چشمچشم و فایی شده دریا از اشک
قدر آن دیده که دریاست خدا می داند

۶۳

آثار زیارت امام حسین علیہ السلام

قال الصادق علیہ السلام: مَنْ أَتَى الْحُسَيْنَ عَارِفًا بِحَقِّهِ
كَتَبَهُ اللَّهُ فِي أَعْلَى عَلَيْهِنَّ.

امام صادق علیہ السلام فرمود: هر کس به زیارت امام
حسین علیہ السلام رود در حالی که عارف به حق او باشد
خداآوند نام او را در اعلیٰ علیین می نویسد.^۱

قال الرضا علیہ السلام: يَا ابْنَ شَبَّابِ إِنْ سَرَّكَ أَنْ تَلْقَى
اللَّهَ وَ لَا ذَنْبَ عَلَيْكَ فَزُرْ الْحُسَيْنَ.

يَا ابْنَ شَبَّابِ إِنْ سَرَّكَ أَنْ تَسْكُنَ الْغُرَفَ الْمُبَنِيَّةَ
فِي الْجَنَّةَ مَعَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَلْعَنْ قَتْلَةَ الْحُسَيْنِ.

يَا ابْنَ شَبَّابِ إِنْ سَرَّكَ أَنْ يَكُونَ لَكَ مِنَ
الثَّوَابِ مِثْلُ مَا لِمَنِ اسْتُشْهِدَ مَعَ الْحُسَيْنِ علیہ السلام
فَقُلْ مَتَى ذَكَرْتُهُمْ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ
فَوْزاً عَظِيماً^۲

١- وسائل الشیعه ١٠ / ٣٢٤

٢- همان ٣٢٥ /

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: ای پسر شبیب:

اگر دوست داری در حالی که گناهی بر تو نیست
به ملاقات خداوند رَوِی، پس حسین را زیارت کن.
ای پسر شبیب: اگر دوست داری که در غرفه های
بهشتی در کنار پیامبر باشی، دشمنان و قاتلان
حسین را لعن کن.

ای پسر شبیب اگر دوست داری که در شواب مثل
شهدائی کربلا باشی پس هر گاه یاد آنها کردی
بگو: «یَا لَيْتَنِی كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفْوَزَ فَوْزًا عَظِيمًا».

موضوع پیشنهادی:

- ۱- کیفیت زیارت عارفانه.
- ۲- آداب زیارت ائمه علیهم السلام مخصوصاً امام
حسین علیه السلام
- ۳- تولی و تبری در واقعه کربلا.

ویژگی‌های امام حسین علیهم السلام

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرِ وَ
جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولَانِ إِنَّ اللَّهَ عَوَّضَ
الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ الْمُرْدَى مِنْ قَتْلِهِ أَنَّ الْإِمَامَةَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ وَ
الشَّفَاءَ فِي تُرْبَتِهِ وَإِجَابَةَ الدُّعَاءِ عِنْدَ قَبْرِهِ وَ
لَا تُعَدُّ أَيَّامُ زَائِرِيهِ جَائِيًّا وَرَاجِعًا مِنْ عُمُرِهِ.

محمد بن مسلم گوید: از امام باقر علیهم السلام و امام
صادق علیهم السلام شنیدم که می فرمودند:

خداؤند در مقابل شهادت امام حسین علیهم السلام به او چند
چیز عنایت کرد:

- امامت را در نزیره او قرار داد
- شفا را در تربت او قرار داد.
- اجابت دعا در کنار قبر او را حتمی کرد
- ایام زیارت زائر را در رفتن و برگشتن از عمر
او حساب نکرد.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- آثار تکلیفی و وضعی اعمال (هر عملی، اثری دارد).
- ۲- پاداش اعمال حسنی و آثار آن در نسل انسان.
- ۳- عمل خالصانه از ما ، پاداش کامل از خدا (عمل به خاطر پاداش ، تجارت است و ...).

ای که عالم ز عزای تو به سر خاک کنند
خون بگریند و گریان ز غمت چاک کنند
تصف حسر به یاد لب خشکیده تو
تشنه کامان طلب دیده نمناک کنند
در غمت هر که به رخ قطره اشکی ریزد
قدسیان اشک ز رخساره او پاک کنند
خاکیان بهر وصال حرمت شب همه شب
با خیال رخ تو سیر در افلک کنند
در جزا سبز تراز سرو برآید از خاک
هر که را با گهر مهر تو در خاک کنند
اشک هایی که روان است به یاد غم تو
عاقبت دامن ما را ز گنه پاک کنند
با دلی پرز ولای تو و فایی می گفت
با تولای توای کاش مرا خاک کنند

گریه بر امام حسین و اهل بیت او ع

قال الرضا ع: مَنْ تَذَكَّرَ مُصَابَنَا فَبَكَى وَأَبْكَى
لَمْ تَبْكِ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعَيْنُونُ وَمَنْ جَلَسَ
مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمْتُ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ
الْقُلُوبَ.

امام رضا ع فرمود: هر کس مصائب ما را یار
کند پس بگردید یا بگریاند، در روزی که چشمها
گریان است چشم او گریان نخواهد شد. و هر کس
در محفلی بشنید که امر ما اهل بیت در آن احیا
می شود، قلبش نمیرد، در روزی که دلها
می میرد.^۱

قال الرضا ع: فَعَلَى مِثْلِ الْحُسَيْنِ فَلَيْبِكِ
الْبَاكُونَ فَإِنَّ الْبَكَاءَ عَلَيْهِ يَحُطُّ الذُّنُوبَ
الْعَظَامَ.

امام رضا ع فرمود: پس بر مثل حسین باید گریه
کنندگان بگردند، چرا که، گریه بر حسین گناهان
بزرگ را می ریند.^۲

۱- وسائل الشیعه ۱۰ / ۳۹۲

۲- همان ۵ / ۳۹۴

موضوع پیشنهادی :

۱- فلسفه عزاداری بر اهل بیت علیهم السلام

مخصوصاً امام حسین علیه السلام.

۲- آثار و فوائد گریه بر امام حسین علیه السلام.

ای سوخته در غم شر بار حسین

سبزست ز خون سرخ ، گلزار حسین

تمتنم آل محمد آید

انصار حسین اند ، عزادر حسین

کلیات
بیت
امام
حسین و
أهل بیت
(۲)

۶۹

تربت امام حسین علیه السلام

قال الصادق علیه السلام: فی طین قبر الحسین علیه السلام
 شفاء من کل داء و هو الدواء الکبر
 در خاک قبر حسین علیه السلام شفا از هر مرضی است و
 آن، روایی برتر است.^۱

قال الصادق علیه السلام: إِذَا أَكَلْتَهُ فَقُلْ اللَّهُمَّ رَبَّ
 هَذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبَارَكَةِ وَ رَبَّ الْوَصِيِّ الَّذِي
 وَارَتْهُ، صَلُّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ
 اجْعَلْهُ عِلْمًا نَافِعًا وَ رِزْقًا وَاسِعًا وَ شِفَاءً مِنْ
 كُلِّ دَاء.

وقتی از آن (خاک) خوردم، بگو: خداوندا، ای
 پروردگار این تربت مبارک و پروردگار وصیی که
 در آن آرمیده است، بر محمد و آل محمد درود
 فرست و این تربت را برایم علم نافع و رزق واسع
 و شفای از هر مرضی قرار ده.^۲

۱- وسائل الشیعه ۵ / ۴۱۰

۲- همان ۵ / ۴۱۲

موضوع پیشنهادی :

۱- فایده تربت امام حسین علیه السلام
(مفاتیح الجنان).

۲- بیان وقایع تاریخی درباره آثار تربت
سیدالشهداء.

۳- ارزش مکان ها به خاطر اعمال خوب و
حسنات (مسجد، مکان نماز و دعا، شهرها
مثل حرم امن الهی و حرم پیامبر اکرم و ...).

ای عرش علا، صحن و سرای تو حسین
خوشتر ز بهشت، کربلای تو حسین
چون خون خدایی و خدا بر تو بھاست
تا هست خدا، هست عزای تو حسین

آب فرات

قال علي بن الحسين عليهما السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
يُهْبِطُ مَلَكًا فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مَعَهُ ثَلَاثَةُ مَثَاقِيلَ
مِنْ مِسْكِ الْجَنَّةِ فَيَطْرَحُهُ فِي فُرَاتِكُمْ هَذَا وَ
مَا مِنْ نَهَرٍ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَ غَربِهَا أَعْظَمَ
بَرَكَةً مِنْهُ

حضرت امام سجاد علیه السلام فرمود: خداوند تعالی در
هر شب فرشته ای را به زمین می فرستد که همراه
او سه مثقال از مشک بهشت است و آنرا در فرات
می ریزد و هیچ نهری در شرق زمین و غرب آن
نیست که با برکت تراز فرات باشد.^۱

قال علي عليهما السلام:

الْفُرَاتُ سَيِّدُ الْمَيَاهِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

حضرت علي عليهما السلام فرمود: فرات آقای آبها است در
دنیا و آخرت.^۲

موضوع پیشنهادی :

۱- بیان فضیلت آب فرات.

۲- مؤمن و تشبیه او به آب (شاداب،
حیاتبخش- نفوذکننده در دلها و ...).

ای فرات از چه تو سرگشته و شوریده سری؟

مگر از بی سروسامانی من بی خبری؟

از پی گمشده‌ای میدوی ای آب فرات

که در این دشت چو من ره سپر و در بذری؟

حسان

برداشتن کام فرزندان با آب فرات

و تربت امام حسین علیه السلام

قال الصادق علیه السلام: حنکوا اولادکم بتریبۃ

الحسین علیه السلام فانها آمان

حضرت صادق علیه السلام فرمود: کام فرزندانتنان را با تربت امام حسین علیه السلام بردارید که امان خواهد بود.^۱

ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ الْفَرَاتِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ وَ مَا حُنْكَ بِهِ أَحَدٌ إِلَّا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام صادق علیه السلام و قى نظر فرات شد فرمود: اما او از شیعیان علیه السلام است و هر کس که کامش را با فرات بردارند ما اهل بیت را دوست می دارد.^۲

موضوع پیشنهادی :

- ۱- شروع تربیت فرزندان قبل از تولد آنان.
- ۲- مستحبات زمان ولادت فرزندان و حقوق ایشان بر والدین.
- ۳- تربیت فرزندان بر اساس قرآن و محبت اهل بیت علیهم السلام.

هر چند که نه حرنه زهیرنده، حسین
در عشق تو بیگانه ز غیرنده، حسین

آسان که محبت تو در دل دارند
پیداست که عاقبت بخیرنده، حسین
وفایی

زائران امام حسین علیهم السلام کجايند؟

قال الصادق علیه السلام: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى
مُنَادٍ أَيْنَ زُوَّارُ الْحُسَيْنِ فَيَقُولُونَ عُنْقٌ مِنَ النَّاسِ
فَيَقُولُ لَهُمْ مَا أَرَدْتُمْ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ علیه السلام
فَيَقُولُونَ أَتَيْنَا هُبَا لِرَسُولِ اللَّهِ علیه السلام وَ هُبَا لِعَلِيٍّ
وَ فَاطِمَةَ علیه السلام وَ رَحْمَةً لَهُ مِمَّا ارْتَكَبَ مِنْهُ
فَيَقُولُ لَهُمْ: هَذَا مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ
الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَالْحَقُّوا بِهِمْ فَإِنَّمَا مَعَهُمْ فِي
دَرَجَتِهِمْ

الْحَقُّوا بِلَوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ علیه السلام فَيَكُونُونَ فِي ظَلَّهِ
وَ هُوَ فِي بَدْءِ عَلِيٍّ علیه السلام حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ
جَمِيعًا

امام صارق علیه السلام فرمود: وقتی روز قیامت شور

منادی ندا می دهد : زوار حسین کجايند؟

گروهی از مردم بر می خیزند .

منادی می گوید : از زیارت حسین علیهم السلام چه قصدی

دشتبی؟

گویند: به خاطر محبت به رسول خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰالَمِينَ و علاقه و
محبت به علی عَلَيْهِ السَّلَامُ و فاطمه عَلَيْهِ السَّلَامُ و بر مصائب او را
سوزان داشتیم.

مناری گوید: این محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ و علی عَلَيْهِ السَّلَامُ و فاطمه عَلَيْهِ السَّلَامُ
و حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ و حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ است، پس ملحق شوید به
ایشان. شما در بهشت هم درجه ایشان هستید.
آنان به پرچم رسول خدا عَلَيْهِ السَّلَامُ که در دست علی عَلَيْهِ السَّلَامُ
است ملحق می‌شوند و در تحت سایه او قرار
می‌گیرند تا اینکه همه وارد بهشت می‌شوند.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- محشور شدن هر محبت با محیوب خود.
- ۲- هر آنکونه زندگی کنیم به همان گونه
مرگ و حشر ما رقم می خورد.
- ۳- شفاعت اهل بیت عَلَيْهِ السَّلَامُ در قیامت نسبت
به دوستانشان.

ما یم نسیم خانه بر دوش حسین
چون کعبه شب و روز سیه پوش حسین
گر روز جزا ز ما بپرسند که اید؟

گوییم غلام حلقه بر گوش حسین
وفایی

حشر با ائمه علیهم السلام

قال الصادق علیه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ فِي جِوارِ
نَبِيِّهِ وَجِوارِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ فَلَا يَدْعُ زِيَارَةَ
الْحُسَينِ علیه السلام.

امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس دوست دارد که
در جوار پیامبر علیه السلام و علی علیه السلام و فاطمه علیه السلام باشد
زیارت حسین علیه السلام را رها نکند.^۱

قال الصادق علیه السلام:

أَيُّمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ، أَنْ تَحْجُجَ عِشْرِينَ حَجَّةً وَ
تَعْتَمِرَ عِشْرِينَ عُمْرَةً أَوْ تُحْشِرَ مَعَ
الْحُسَينِ علیه السلام؟ فَقُلْتُ: لَا، بَلْ أَحْشِرُ مَعَ
الْحُسَينِ علیه السلام.

قال: فَزُرْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام.

امام صادق علیه السلام فرمود: کدام یک نزدت محبوبتر
است، این که بیست حج یا بیست عمره انجام دهی
یا این که با حسین علیه السلام محشور شوی؟

راوی گوید: عرض کریم: خیر، بلکه با حسین علیه السلام

محشور شوم در نزد من محبوب است. فرمود:

پس حسین علیه السلام را زیارت کن.^۱

موضوع پیشنهادی:

۱- حفظ و بقای اسلام در پرتو شهادت

امام حسین علیه السلام

۲- عوامل عاقبت به خیری و حشر با

ائمه علیهم السلام.

۳- علت برتری زیارت بر حج و عمره

(زيارة امام حسین علیه السلام و توجه به

قیام و فلسفه آن ، روح ، معنا و حقیقت

بخش اعمال دیگر).

هر چند مرا بال و پر طیری نیست

در اوج ولایت سفر و سیری نیست

عمری است که عاشق حسینم زیرا

در عمر بدون عشق او خیری نیست

کل

حشر با ائمه (ع)

۷۹

میهمان بهشتیان

قال الصادق علیه السلام: مَنْ لَمْ يَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ علیه السلام
وَ هُوَ يَرْعُمُ أَنَّهُ لَنَا شِيعَةٌ حَتَّى يَمُوتَ فَلَيْسَ هُوَ
لَنَا بِشِيعَةٍ وَ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَهُوَ ضِيفًا
أَهْلِ الْجَنَّةِ.

امام صادق علیه السلام فرموده هر کس به زیارت قبر
حسین علیه السلام نرود (در حالی که گمان می کند از
شیعیان ماست) تا وقتی که بمیرد ، او از شیعیان
ما نیست و اگر از اهل بهشت هم باشد در حقیقت
میهمان بهشتیان است

(بهشت برایش عاریه است نه اینکه اهل آنجا
باشد)^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- درجات بهشت بر مبنای اعمال و عبادات در دنیا (بی رنج ، گنج میسر نمی شود).
- ۲- در عبادات به بالاتر و در مادیات به پایین تر از خود بنگریم.
- ۳- در رشد معنوی به کم قانع نشویم.

دل را ز حسین اگر بگیرم چه کنم
بی عشق حسین اگر بمیرم چه کنم
فردا که کسی را به کسی کاری نیست
دامان حسین اگر نگیرم چه کنم

حضرت عباس علیه السلام (عبد صالح)

قال الحسين علیه السلام: ارکب بنفسی آن حتی تلقاً هم
و تقول لهم عما جاءكم و ما الذي تُريدون.

امام حسین علیه السلام فرمود: سوار بر مرکب شو
جانم به فدایت، تا این قوم را ملاقات کنی و از
ایشان بپرس برای چه آمده‌اند و چه
می‌طلبند؟^۱

(حداقل دوبار در کربلا عبارت «بنفسی انت» از
حضرت حسین بن علی علیه السلام درباره حضرت
عباس علیه السلام صادر شده است.)

قال الامام السجاد علیه السلام: رحم الله العباس فقد
آثر وأبلى و فدى أخي بنفسه حتى قطعت يداه
فأبدله الله عز و جل بهما جناحين يطير بهما مع
الملائكة في الجنة كما جعل لجعفر ابن أبي
طالب وإن للعباس عند الله تبارك و تعالى
منزلة يغبطه بها جميع الشهداء يوم القيمة.

۱- مصائب آل محمد / ۲۴۰ به نقل از نفس المهموم / ۱۱۳ / ارشاد مفید

حضرت سجاد علیه السلام فرمود: خداوند (عمویم) عباس

را رحمت کند، همانا برادرش را بر خود ترجیح داد
و با جانش در راه او فدکاری کرد تا اینکه دو
دستش قطع شد و خداوند عوض آن، دو بال به او
عنایت کرد که در بهشت همراه ملائکه پرواز
می‌کند، آن چنانکه جعفر بن ابیطالب چنین است و
همانا برای عمویم عباس در نزد خداوند منزلت و
جایگاهی است که جمیع شهداء در روز قیامت به آن
غبطه می‌خورند.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بالاترین مقام ، عبد خدا بودن و پرهیز از بندگی غیر خدا (شیطان، پول و غیره.....).
- ۲- راه رسیدن به عبودیت حقیقی (عوامل و رفع موانع).
- ۳- صفات و ویژگی‌های اخلاقی و روحی حضرت عباس علیه السلام.

توبی عباس آب آور من

صفای سینه غم پرور من

گرفته اشک چشم ان ترم را

کجا افتاده ای آب آور من

وفایی

۱- مصائب آل محمد / ۳۱۱ به نقل از سفينة البحار ۱۵۵ / ۲

ایثار وفا از تو اصالت دارد

ایمان و شرف از تو جلالت دارد

در ساحل علقمه نوشتهند به خون

دریا زبان تو خجالت دارد

وفایی

عباس دلی که پای بست تو بود

مشتاق لقای حق پرست تو بود

امروز چه کرده‌ای که فردا زهرانی

اسباب شفاعتش دو دست تو بود

حضرت علی اکبر علیہ السلام

در مسیر راه کربلا، در منزل تعلیه، حضرت امام حسین علیہ السلام در خواب دید که هاتفی می گوید: شما می روید و مرگ شما را به سوی بهشت می برد. وقتی از خواب بیدار شد خواب خود را برای همراهان باز گو کرد. در این هنگام فرزندش علی اکبر چنین گفت:

یا آبه او لَسْنَا عَلَى الْحَقِّ؟

فقال: بَلَى يَا بُنَيٍّ وَالذِي إِلَيْهِ مَرْجُعُ الْعِبَادِ!

فَقَالَ لَهُ : يَا آبَهِ إِذْنُ لَا نُبَالِي بِالْمَوْتِ

فَقَالَ الْحُسَيْنُ علیہ السلام: فِي حَزَارَكَ اللَّهُ يَا بُنَيٍّ خَيْرٌ مَا جَزَا وَلَدًا عَنْ وَالِدِهِ.

ای پدر آیا ما بر حق نیستیم؟

فرمود: قسم به آن که بندگان به سوی او بر می گردند، ما بر حقیم ای پسرم.

علی اکبر گفت: پس هیچ باکی از مرگ نداریم. امام حسین علیہ السلام فرمود: خداوند به تو بهترین جزا و

پاداش را کرم کند.^۱

... ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهِ نَظْرَةً آِيْسِ مِنْهُ وَ أَرْخَى عَيْنِيهِ وَ
بَكَى ثُمَّ قَالَ الْحُسَيْنُ:
اللَّهُمَّ اشْهِدْ فَقْدَ بَرَزَ إِلَيْهِمْ غُلَامٌ أَشْبَهُ النَّاسِ
خَلْقًا وَ خُلْقًا وَ مُنْطِقًا بِرَسُولِكَ وَ كُنَّا إِذَا اشْتَهَنَا
إِلَى نَبِيِّكَ نَظَرَنَا إِلَيْهِ.

.... سپس نگاهی ناامیدانه به او کرد و چشمش از
اشک پر شد و گریست و فرمود:

خدایا شاهد باش که جوانی به سوی این قوم
می‌رود که شبیه ترین مردم از جهت خلقت و اخلاق
و منطق به رسولت بود و ما هر گاه مشتاق دیدار
رسول خدا می‌شدیم به او نگاه می‌کردیم.^۲

موضوع پیشنهادی :

- ۱- صفات پیامبر اکرم ﷺ (اخلاق، تواضع، مدارا و ...).
- ۲- سه فرزند حضرت امام حسین علیه السلام، هر سه بنام «علی» (علل و انگیزه ها).
- ۳- پاکی و اعتقاد راسخ در جوانی (جوانان و الگوهای کامل ، جوانان و هدفهای برتر و ..).

۱- مصائب آل محمد / ۱۳۲

۲- همان / ۳۱۱ به نقل از سفينة البحار / ۲ ۱۵۵

ما حال گل و ابر بھاری داریم

از دیده خویش اشک جاری داریم

امروز ز داغ اکبرش می سوزیم

فردا ز حسین چشم یاری داریم

زینب که شکسته بال و پر دید مرا

در پردهای از خون جگر دید مرا

از خیمه دوید و جان به جسم بخشید

تا چهره به چهره پسر دید مرا

حضرت علی اصغر علیہ السلام

وقتی که امام حسین علیہ السلام داغ شهادت خاندان و فرزندان خود را دید فریاد زد:

هَلْ مِنْ ذَابٌ يَذْبُعْ عَنْ حَرَمِ رَسُولِ اللَّهِ؟ ...
آیا کسی هست از حرم رسول خدا علیهم السلام دفاع کند؟
نَالَهُ بَانوَانَ حَرَمَ بِرْخَاسْتَ . امام علیہ السلام به خیمه‌ها آمد
و فرمود:

نَأْوِلُونَيِ عَلَيَا الطَّفَلَ حَتَّى أُوَدِعَهُ فَجَعَلَ يُقَبِّلُهُ
وَيَقُولُ: وَيْلٌ لِهُؤُلَاءِ الْقَوْمِ إِذَا كَانَ خَصْمُهُمْ
جَدَّكَ ..

کوردکم را بیاورید تا وداعش کنم. حضرت او را می بوسید و می فرمود: بدا به حال این قوم، آنگاه که جد تو با ایشان مخاصمه کند.

علی اصغر در آغوش حضرت بود که حرملة بن کامل تیری افکند و گلوی او را درید. امام علیہ السلام خون او را به کف دست گرفت، چون پرسد، به

آسمان افشار و فرمود: «خدا یا چنانچه اینک

پیروزی ما مقدر نیست، آن را بهترین توشهٔ ما
بساز».

علامه مجلسی می‌افزاید امام حسین علیه السلام
فرمودند:

«هَوَّنَ عَلَيَّ مَا نَزَّلَ بِي أَنَّهُ بِعِينِ اللَّهِ

هر مصیبی را که بر من فرود آمده، از این که در
محضر خداست، آسان می‌کند.

امام باقر علیه السلام فرمود:

از آن خون که بر آسمان افشار، قطره‌ای به زمین
برنگشت.^۱

موضوع پیشنهادی:

۱- عالم محضر خداست.

۲- علی اصغر، سند مظلومیت امام حسین علیه السلام
و شقاوت دشمنان.

اصغر که نسیم عشق مویش بوسید
خورشید ولايت سر و رویش بوسید
می‌خواست حسین تا بیوسد لب او
تیر آمد و زودتر گلویش بوسید

* * *

۱- فرهنگ جامع سخنان امام حسین علیه السلام / ۵۳۲

اگرچه سینه را غم می خراشد
مرا با حرمته کاری نباشد
اگرچه تا قیامت اشکبارم
ولی من یک سخن با تیسر دارم
چرا ای تیسر بر حنجر نشستی
بر آن بی بال و پر تا پرنشستی
چه می شد کاشکی سرگشته بودی
به قلب حرمته برگشته بودی
جوابی داد و بر درد من افزود
به اشک گرم و آه سردم افزود
نه تنها چهره او دیدنی بود
گلوی نازک ش بوسیدنی بود
بگفتم گرچه تصد بوسه کردی
گرفتی بوسه باید بازگردی
بگفتا بس که بُلد شیرین شمایل
از او بگرفتن دل بُود مشکل
بگفتا تا ابد هم راز دردم
چو بیرون آمدم خون گریه کردم

تل زینبیه

قال السجّاد علیه السلام: يَا عَمَّةُ اسْكُنْتِي فِي الْبَاقِي
مِنَ الْمَاضِي اعْتِبَارٌ وَأَنْتِ بِحَمْدِ اللَّهِ عَالَمَةُ
غَيْرُ مُعَلَّمَةٍ فَهَمَةٌ غَيْرُ مُفَهَّمَةٍ.

امام سجاد علیه السلام فرمود: ای عمه آرام بگیر ، برای
آینده از گذشته عبرت هاست و تو به حمد الله
دانشمند فهیم و آگاهی هستی که تعلیم
ندیده ای.

آنگاه که ابن عباس از امام حسین علیه السلام پرسید :
چرا زنها را می بردی؟ زینب علیه السلام به او بانگ زد و
فرمود:

يَابْنَ عَبَّاسٍ تُشِيرُ عَلَى شَيْخِنَا وَ سَيِّدِنَا أَنْ
يُخْلِفَنَا هَيْهُنَا وَ يَمْضِي وَحْدَهُ ؟ لَا وَ اللَّهُ بَلْ
نَحْيَا مَعَهُ وَ نَمُوتُ مَعَهُ وَ هَلْ أَبْقَى الزَّمَانُ لَنَا
غَيْرَهُ ؟

ای پسر عباس : نظر می دهی که ما را در مدینه
بگنارد و حسین تنها رهسپار شود ! نه به خدا قسم،
بلکه با او زنده ایم و با او می میریم و آیا روزگار
غیر از او برای ما کس دیگری را گذاشته است؟ (او
یادگار گذشتگان از اهل بیت است)^۱

و آنگاه که ابن زیاد از او پرسید: واقعه کربلا (که
خدا مردان شما را کشت و شما را اسیر مگردانید) را
چگونه می بینی ؟

زینب علیها السلام فرمود : من از خدا جز زیبایی چیز
دیگری ندیدم، آنان قومی بودند که خداوند بر
ایشان سعادت ابدی را نفرشته بود و در مقام خود
قرار گرفتند و در روز قیامت در پیشگاه خداوند با
تو مخاصمه خواهند کرد.^۲

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان فضائل حضرت زینب علیها السلام الگوی زنان با ایمان.
- ۲- صفات و ویژگی های حضرت زینب علیها السلام
(توکل و تسلیم ، علم ، رضایت به حکم
خدا و زیانگری حکمت های الهی و ...).
- ۳- نقش زنان و مادران در تبلیغ دین و
انتقال فرهنگ صحیح به دیگران.

۱- خصائص زینبیه، ترجمه / ۱۹۶

۲- الملهوف / ۲۰۱

دیدم آخر آنچه را باور نبود

شاهام جز دیدگان تر نبود

در همان وقتی که افتادی به خاک

قلب من از داغ تو شد چاک چاک

دشتی از دشمن به سویت آمدند

گرد تو چون خار و خس حلقه زدند

گاهی از راه ستم تیرت زدند

گه سنان و گاه شمشیرت زدند

زیب از روی بلندی دیده است

پیکرت در خاک و خون غلطیده است

چهرهات بر روی خاک تیره بود

سوی خیمه چشمهاست خیره بود

شد بلند از مقتل تسو همه

گاه من نالیدم و گه فاطمه

این مصیبت را کسی باور نداشت

پیکرت بر خاک بود و سر نداشت

با همان دستی که زهرا را زدند

در کنار جسم تسو ما را زدند

وفایی

قتلگاه

در روز عاشورا امام حسین علیه السلام جهاد بی نظیری کرد
که جمعیت کثیری را کشت و تعداد فراوانی را
مجروح کرد.

عمر بن سعد به لشکریانش گفت: وای بر شما آیا
می دانید با چه کسی می جنگید؟ این فرزند آن
سرافراز پرتowan و فرزند آن کشنده دلاوران عرب
است. از هر سو به او حمله کنید.

چهار هزار تیر انداز از هر سو به او تیر افکندند و
میان امام و خیمه ها حایل شدند (و آهنگ حرم
کردند) آنگاه امام علیه السلام فریاد زدند:

وَيَحْكُمْ يَا شِيعَةَ آلِ أَبِي سُفِيَّانَ! إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَّكُمْ دِينٌ وَ كُنْتُمْ لَا تَخَافُونَ الْمَعَادَ فَكُوْنُوا
أَحْرَارًا فِي دُنْيَاكُمْ وَ ارْجِعُوهَا إِلَى أَحْسَابِكُمْ إِذْ
كُنْتُمْ أَغْرِبَابًا.

«وای بر شما ای پیروان آل ابی سفیان، اگر دین

ندارید و از معاد نمی‌هراستید در دنیای خود آزاده

باشید اگر شما - چنانکه می‌پندارید - عرب هستید
به آئین نژاد خود رفتار کنید».^۱

موضوع پیشنهادی :

۱- حقیقت آزادی ، آزادی از قید نفسانیات.

۲- تأثیر لقمه حرام در عدم پذیرش حق.

نوای آب آبست آتشـم زد
نگاه بـی جوابت آتشـم زد
کـنار پـیکر تو سوختـم من
تـمن در آفـتابت آتشـم زد
وفـای

نامه بنوشتند تـا در کـوفـه مهمانش کـنند
یا بر او بـلندـد آب و منع از نانش کـنند
نامه بنوشتند بر آن کـعبـه کـارنـدـش نـماز
یا صـلات جـمـعـه جـمـعـه آـيـند و قـربـانـش کـنـد
نامه بنوشتند تـا سـایـنـد سـر بر مـقـامـش
یا به وقت جـان سـپـرـدن سنـگ بـارـانـش کـنـد
نامه بنوشتند کـانـدـر رـاه او جـان بـسـپـرـند
یا به نـوـک نـسـی سـر چـون مـاه تـابـانـش کـنـد
نامه بنوشتند تـا در سـایـهـاش دـارـنـد جـای
یا مـیـان آـفـتاب گـرم عـرـیـانـش کـنـد

۱- بـحارـالـأـنـوار، جـ ۴۵، صـ ۵۱

نامه بنوشتند تا در خاک پایش سر دهند
 یا ز سم اسب کین با خاک یکسانش کنند

نامه بنوشتند تا در بیعتش آرنده دست
 یا که دست او جدا از جسم بی جانش کنند

نامه بنوشتند کارندش غلام از مصر و شام
 یا کنیزی خواهش از اطفال حیرانش کنند

جودیا نشنیده ام رأسی که از تن شد جدا
 چوب کین گیرند و قصد در دنداش کنند

خیمه‌گاه

قال الحسین علیه السلام: بِنَفْسِی أَنْتَ يَا أَخِی وَ
اسْتَمْهِلُهُمْ هَذِهِ الْعَشِیَّةَ إِلَى غَدِ لَعَلَّنَا نُصَلِّی
لِرَبِّنَا اللَّیلَةَ وَنَدْعُوْهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ فَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّی
أُحِبُّ الصَّلَاةَ لَهُ وَتِلَاءَةَ كِتَابِهِ وَكَثْرَةَ الدُّعَاءِ
وَالإِسْتِغْفارِ

امام حسین علیه السلام فرموده: جانم به فدایت ای برادر،
از ایشان امشب تا صبح را مهلت بگیر شاید که ما
نماز بگذاریم و دعا و استغفار کنیم و خدا می‌داند
که من نماز و تلاوت قرآن و زیادی دعا و استغفار
را دوست دارم.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- اهمیت نماز و استغفار و تلاوت قرآن.
 - ۲- به دست آوردن دنیا به چه قیمتی؟!
- (غارت خیمه‌ها توسط دشمنان و جمع
غنائم و ...).

۱- نفس المهموم / ۱۱۳، مصائب آل محمد / ۲۴۰، به نقل از ارشاد

در خلوت دل محروم راز است حسین

بر خلق زمانه چاره ساز است حسین

غافل مشو از سلام او وقت نماز

چون کشته احیای نماز است حسین

ثابت

اگر باران تیز و نیزه بارد

دلیم از جان سپردن غم ندارد

مرا وقت شهادت هست این غم

که دشمن در خیام پا گذارد

وفایی

سدرة المتنهي

سدرة المتنهي، محل سخن گفتن امام حسین علیہ السلام با
عمر بن سعد، که در نزدیکی مقام علی اکبر علیہ السلام واقع
است.

خیمه‌ای بین دو لشکر زده شد، امام حسین علیہ السلام و
عمر بن سعد در آن خیمه به سخن پرداختند.

قال الحسین علیہ السلام : وَيَحْكَ أَمَا تَتَقَبَّلِي اللَّهُ الَّذِي
إِلَيْهِ مَعَادُكَ؟ أَتَقَاتِلُنِي وَأَنَا ابْنُ مَنْ عَلِمْتَ؟ يَا
هَذَا ذَرْ هُؤُلَاءِ الْقَوْمَ وَكُنْ مَعِي فَإِنَّهُ أَقْرَبُ لِكَ
مِنَ اللهِ.

امام حسین علیہ السلام فرمودند : وای بر تو آیا از خدایی
که به سوی او می‌روی نمی‌ترسی؟
آیا با من می‌جنگی و حال آن که می‌دانی من فرزند
چه کسی هستم؟
این قوم را رها کن و با من باش که به خدا نزدیک
تر خواهی بود

قالَ عُمَرُ بْنُ سَعْدٍ: أَخَافُ أَنْ تُهْدَمَ دَارِي؟
عمر بن سعد گفت: می ترسم خانه ام خراب شود.

قالَ الْحُسْنَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَا أَبْنِيهَا لَكَ.
امام حسین علیه السلام فرمود: من خانه ات را می سازم.

قالَ عُمَرُ: أَخَافُ أَنْ تُؤْخَذَ ضَيْعَتِي.
عمر سعد گفت: می ترسم اموالم را ببرند.

قالَ الْحُسْنَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَا أَخْلِفُ عَلَيْكَ خَيْرًا مِنْهَا
منْ مَالِي بِالْحِجَازِ.
امام الحسین علیه السلام فرمود: من برای تو بهتر از آن را از اموال خود در حجاز می دهم.

قالَ عُمَرُ: لِي عِيَالٌ أَخَافُ عَلَيْهِمْ.
عمر سعد گفت: بدر زن و بچه هایم می ترسم.

قالَ الْحُسْنَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَا أَصْمِنُ سَلَامَتُهُمْ.
امام الحسین علیه السلام فرمود: من سلامت ایشان را تضمین می کنم.

عمر سعد دیگر چیزی نگفت: امام علیه السلام (چون اتمام حجت را در او کارگر ندید) از او روی برگردانید و فرمود:

.... مَا لَكَ ذَبَحَكَ اللّٰهُ عَلَىٰ فِرَاسِكَ سَرِيعًا
عَاجِلًا وَ لَا غَفَرَلَكَ يَوْمَ حَشْرِكَ وَ نَشْرِكَ
فَوَاللّٰهِ إِنِّي لَارْجُو أَنْ لَا تَأْكُلَ مِنْ بُرُّ الْعِرَاقِ
إِلَّا يَسِيرًا.

.... تو را چه شده ! خدا به زویی بر بسترت
بکشد و در روز حشر و نشرت نیامرزد ! به خدا
سوگند امیدوارم از گندم عراق (ری) جز اندکی
نخوری .

ابن سعد با استهزای گفت : يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فِي الشَّعِيرِ
خَلَفُّ، به جای گندم ، جو می خورم .^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- عاقبت بخیری (عمر بن سعد اهل بیت
شناس بود اما ...).
- ۲- راههای نفوذ شیطان.
- ۳- زمینه های گناه را برطرف کردن و
دوری از محبت دنیا.

اصحاب امام حسین علیه السلام

قال الحسین علیه السلام: اما بعد فانی لا اعلم اصحاباً
خيراً منكم و لا اهل بيته افضل و ابر من اهل
بيته فجزاكم الله عنی جميعا خيراً...

امام علیه السلام فرمود: من اصحابی بهتر از شما و اهل
بیتی برتر و نیکوتر از اهل بیتم سراغ ندارم،
خداآوند به شما جزای خیر عنایت کند.

بعد حضرت فرمود: اینان مرا می خواهند شما هر
کدام که می خواهید بروید آزادیم. این قوم غیر من
را نمی طلبند.

اصحاب یکی پس از دیگری بر می خاستند و بر
یاری امام علیه السلام تأکید می کردند.

اولاد عقیل - مسلم بن عوسجه - سعید بن
عبدالله - زهیر بن قین و ... با سخنانی بر
جانفشنانی در راه حضرت و اعتقاد پاک خود
تأکید کردند.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- امروز هم می توانیم یار امام حسین علیه السلام باشیم (سخن جابر در روز اربعین).
- ۲- ویزگی یاران واقعی امام حسین علیه السلام و امام زمان علیه السلام.
- ۳- امتحانات سخت برای مردم !

در روی حسین نور حق می دیدند

بر مرگ چو غنچه همه می خندیدند
هفتاد و دو پروانه شب عاشورا
گرد سر شمع عشق می گردیدند

* * *

تا در ره دوست پای بنهد حسین

بر خاست علیه ظلم و بیداد، حسین
در گلشن کربلا برای اسلام

هفتاد و دو لاله پرورش داد حسین

* * *

حَبِيبُ بْنُ مُظَاهِرٍ

قَالَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلَّهِ دَرُّكَ يَا حَبِيبُ لَقَدْ كُتِّبَ
فَاضِلاً تَخْتَمُ الْقُرْآنَ فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ.

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: آفرین بر تو ای حبیب، تو شخص
فاضلی بودی که در یک شب قرآن را ختم می‌کردی.
قال ابو مخفف: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ قَيْسٍ لَمَّا قُتِّلَ
حَبِيبُ بْنُ مُظَاهِرٍ هَذَا ذَلِكَ حُسَيْنًا وَقَالَ عِنْدَ
ذلک : أَحَسِّبُ نَفْسِي وَحُمَيْدَةً أَصْحَابِي.

ابو مخفف گوید: محمد بن قيس نقل کرده که چون
حبیب بن مظاهر به شهادت رسید، چهره امام
حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ در هم شکست و فرمود: پاراش خود
و یاران حامی خود را به حساب خدا می‌گذارم.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- خوبان ، زیبا زندگی کردند و زیبا و سعادتمند رفتند.
- ۲- تأیید اعمال و رفتار توسط امام عصر عَلَيْهِ السَّلَامُ، (راهها، موانع و ..).
- ۳- امام عَلَيْهِ السَّلَامُ یاران پاک و مایه آبرو می‌خواهد!

۱- فرهنگ جامع سخنان امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ / ۵۰۲ و ۵۰۳

حر بن یزید ریاحی علیه السلام

بعد از این که امام حسین علیه السلام بر بالین حر نشست
خاک‌ها را از صورت او پاک کرد و فرمود:
**أَنْتَ حُرٌّ كَمَا سَمِّنْتَ أَمْكَ، حُرٌّ فِي الدُّنْيَا وَ حُرٌّ
الآخِرَةِ.**

تو آزادی آن‌چنان‌که مادرت تو را حر نامید، آزاد
در دنیا و آزاد آخرت هستی.

بعد از این که پشیمان شد و به سوی خیمه‌های امام
حسین علیه السلام به حضرت عرض کرد:

**وَ اللَّهِ مَا ظَنَّتُ أَنَّ الْقَوْمَ يَلْعَغُونِ بِكَ مَا أَرَى وَ
إِنَّا تَائِبٌ إِلَى اللَّهِ فَهُلْ تَرَى لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟
فَقَالَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَعَمْ، يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْكَ فَانْزِلْ.**
و الله گمان نمی‌کردم که این قوم با تو چنین کنند،
من به سوی خدا توبه می‌کنم آیا توبه‌ام پذیرفته
می‌شود؟

امام فرمودند: بلی خداوند توبه‌ات را می‌پذیرد،
فرود آیی.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- امید به لطف خدا و عدم یأس از رحمت الهی.
- ۲- پذیرش حرّ توسط امام حسین علیه السلام و عدم سرزنش او نسبت به خطاهای قبل (دوری از سرزنش مؤمن و ..).
- ۳- تدبیر و تفکر صحیح، انتخاب درست و به موقع و عدم توجه به سخن بداندیشان، سبب عاقبت بخیری است.

السلام ای رکن دین، روح نماز
 بر درت آورده ام روی نیاز
 ای به بحر درد و ماتم نوح من
 ای شفای سینه مجروح من
 آمدم سوی تو معذور آمدم
 با دلی پر درد و رنجور آمدم
 بی تو کی پیمانه ای پرمی شوم
 گرچه حرم با تو من حر می شوم
 ز به عشق خویش مجنونم مکن
 از دراین خانه بیرونم مکن
 لطف بر غمناکیم کن یا حسین
 خاکیم، افلاکیم کن یا حسین

بخش چهارم

کاظمین و سامرَا

زیارت امام کاظم علیہ السلام

زیارت امام هادی و امام عسکری علیهم السلام

سرداب و محل غیبت امام عصر علیهم السلام

محمد بن علی الهادی علیهم السلام معروف به

سید محمد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٠٨

زیارت امام کاظم علیه السلام

سَأَلَتُ الرِّضَا علِيَّاً: عَنْ زِيَارَةِ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ
هَلْ هِيَ مِثْلُ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَينِ علِيَّاً؟ قَالَ:
نَعَّمْ.

راوی گوید: از امام رضا علیه السلام پرسیدم آیا زیارت
قبیر پدرتان مثل زیارت قبر حسین علیه السلام است؟

فرمود: بله.^۱

ابو نجران قال : سَأَلَتُ أَبَا جَعْفَرٍ علِيَّاً عَمَّنْ زَارَ
رَسُولَ اللَّهِ علیه السلام فَاصِدًا قَالَ: لَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ زَارَ
قَبْرَ أَبِي الْحَسَنِ علِيَّاً فَلَهُ الْجَنَّةُ.

ابونجران گوید: از امام جواد علیه السلام پرسیدم از
ثواب کسی که قصد زیارت رسول خدا علیه السلام
کرده است.

فرمود: بهشت برای اوست و هر کس قبر امام
کاظم علیه السلام را زیارت کند نیز بهشت برای
اوست.^۲

۱- وسائل الشیعه ۱۰ / ۴۲۷

۲- همان ۱۰ / ۴۲۹

موضوع پیشنهادی :

- ۱- خشم و آثار سوء آن (ضررهاي روحى و جسمى و ...).
- ۲- راههای غلبه بر خشم.
- ۳- با عمل، دیگران را به خوبی‌ها دعوت کنید!

من در این کنج نفس غوغای محشر می‌کنم
پیروی از مادرم زهرای اطهر می‌کنم
گرچه در قید غل و زنجیر می‌باشم ولی
استفامت در بر دشمن چو حیار می‌کنم
گاه سندی می‌زند سیال می‌به رویم
یاد سیلی خوردن خاتون محشر می‌کنم
گر ز پا و گردن رنجور من خون می‌چکد
یاد میخ و سینه مجروح مادر می‌کنم

ای مهر سپهر عشق و امید جواد
نور تو دهد جلوه به خورشید جواد
جایی که تسویی کریم، مسکین نشود
از درگه رحمت تو نومید جواد
وفایی

سلمان فارسی در شهر مدائن

منصور بن بُزرج گوید: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ
الصَّادِقِ عَلَيْهِ الْكَفَافُ مَا أَكْثَرَ مَا أَسْمَعَ مِنْكَ سَيِّدِي ذَكْرَ
سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ.

فَقَالَ عَلَيْهِ لَا تَقْلِيلٌ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ وَلَكِنْ قُلْ
سَلْمَانَ الْمُحَمَّدِيَّ، أَتَدْرِي مَا كَثْرَةُ ذِكْرِي لَهُ؟
قُلْتُ: لَا

قَالَ: لِثَلَاثٍ خِلَالٍ:
إِحْدَاهَا إِيَّا هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ
هُوَ نَفْسِهِ
وَالثَّانِيَةُ حُجَّةُ الْفُقَرَاءِ وَالْخَتِيَارُهُ إِيَّاهُمْ عَلَى أَهْلِ
الثَّرَوَةِ وَالْعُدَدِ
وَالثَّالِثَةُ حُجَّةُ الْعِلْمِ وَالْعِلْمَاءِ
إِنَّ سَلْمَانَ كَانَ عَبْدًا صَالِحًا حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.

منصور بن بزرگ گوید : به امام صادق علیه السلام عرض کردم: چه بسیار می‌شنوم که از سلمان

فارسی یاد می‌کنی!

حضرت فرمود: نگو سلمان فارسی، بلکه بگو:
سلمان محمدی، آیا می‌دانی چرا؟
عرض کردند: نه.

فرمود: به خاطر سه خصلت:

۱- او خواسته امیر المؤمنین علیه السلام را بر خواسته
خود ترجیح دارد.

۲- فقرا را دوست داشت و آن‌ها را بر اهل شروت
و قدرت اختیار کرد.

۳- علم و علما را دوست داشت.

سلمان عبد صالح و مسلمان پاکی بود و از
مشرکین نبود.^۱

در فضیلت سلمان روایات زیادی رسیده است، از

جمله:

۱- پیامبر ﷺ و علی علیه السلام از علم مخزون الهی
که دیگران تحمل آن را نداشتند، به سلمان
می‌آموختند.

۲- اگر ابوذر می‌دانست آنچه در قلب سلمان (از
معارف الهی) است، هر آینه او را (به جرم ارتداء
یا سحر) می‌کشت.

۳- او مردی است که خاکش از خاک ما و روحش
از روح ماست.

۴- سلمان از من است هر کس به او حفا کند به
من جفا کرده است و هر کس او را اذیت کند مرا
اذیت کرده است

۵- او اسم اعظم می‌دانست و فرشتگان با او
سخن می‌گفتند ...

برادر سلمان

جوانی کوره آهنگری را دید و از ترس قیامت
غش کرد، مردم گمان کردند او مرض صرع دارد،
وی گفت : به یاد آیه شریفه **هُوَ لَهُمْ مَقَامٌ مِّنْ**
حَدِيدٍ^۱ افتادم این حالت به من دست داد.
سلمان او را به برادری انتخاب کرد، وقتی
مرگ جوان نزدیک شد، سلمان در کنار بسترش
حاضر شد، به ملک الموت گفت : یا مَلَكَ
الْمَوْتِ أُرْفِقْ بَاخْيٰ. ای فرشته با برادرم مدارا
کن. او جواب داد یا ابا عبدالله (کنیه سلمان) **إِنِّي**
بِكُلِّ مُؤْمِنٍ رَّفِيقٌ. من با هر مؤمنی مدارا می کنم.^۲

موضوع پیشنهادی :

- ۱- رسیدن به کمالات معنوی در مدت کم.
- ۲- عوامل تأثیر گذار در رشد معنوی انسان (ارادة قوى – دوست و مشاور کامل و مطمئن و ...).
- ۳- صبر و تحمل در راه رسیدن به هدف.

یاد تو مرا ذکر و عبادت شده است

دلداده تو اهل سعادت شده است

با یاد تسوی همیشه جاوید، دلم

کانون محبت و ارادت شده است

وفایی

۱- و برای [وارد کردن ضربت بر سر] آنان گُرژهایی آهنگین است.

حج / ۲۱

۲- سفينة البحار / ۲۰۴

زيارة امام هادی و امام عسکری علیهم السلام

قال الإمام الحسن العسكري عليه السلام: قبرى بسر

من رأى أمان لأهل الجانين

امام حسن عسکری علیهم السلام فرمود: قبرم در

سامراً امان است برای اهل هر دو جانب (شرق

و غرب)^۱

زيارة از طرف ائمه علیهم السلام

قُلْتُ لَهُ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي

زُرْتُ أَبَاكَ وَ جَعَلْتُ ذَلِكَ لَكُمْ فَقَالَ لَكَ مِنْ

اللَّهِ أَجْرٌ وَ ثَوَابٌ عَظِيمٌ وَ مِنَ الْمَحْمَدَةِ.

داود صرمی گوید: به امام هادی علیهم السلام عرض

کردم: من پدرت را زیارت کردم و ثوابش را برای

شما قرار دادم . فرمود: برای تو به این وسیله

ثواب و اجر عظیم است و سپاسگزاری هم از

جانب ما خواهد بود.^۲

۱- وسائل الشیعه ۱۰ / ۴۴۸

۲- همان ۱۰ / ۴۶۴

موضوع پیشنهادی :

- ۱- بیان تاریخ امامان معموم علیهم السلام و فشار حاکمان بر شیعیان.
- ۲- آمده ساری شیعیان برای عصر غیبت امام زمان علیه السلام.
- ۳- بیان سیره ائمه علیهم السلام در ارجاع شیعیان به عالمان دین (رجوع به مجتهدین و آگاهان به حلال و حرام).

ای آنکه بود به سینه ها مأوایت

جان و دل ما فدائی غم هایت

تا آنکه جیبن به خاک کویت سایم

ما را به طلب به کوی سامراست

* * *

بیا ای غم، دلم را رهبری کن

ز شادی ها دل ما را بری کن

وجوددم را به بحر غصه بشان

مرا غرق عزای عسکری کن

* * *

سرداب و محل غیبت امام عصر علیهم السلام

قال الصادق علیهم السلام : مَنْ مَاتَ مُمْتَظِرًا لِهَذَا الْأَمْرِ
كَانَ كَمَنْ كَانَ مَعَ الْقَائِمِ فِي فُسْطَاطِهِ لَا بَلْ
كَانَ بِمَنْزِلَةِ الضَّارِبِ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بِالسَّيْفِ.^۱

امام صادق علیهم السلام فرموده هر کس در حال انتظار
ظهور حضرت مهدی علیه السلام بمیرد مثل کسی است که
در خیمه حضرت بوده باشد. نه ، بلکه مثل کسی
است که در کنار پیامبر خدا علیهم السلام در دفاع از دین
شمشیر زده باشد.

ابوغانم خادم ، صاحب کتاب غیبت گوید : فرزند
امام عسکری متولد شد، اسم او را محمد گذاشت و
روز سوم به اصحاب نشان داد و فرمود :

هذا إِمَامُكُمْ مِنْ بَعْدِي وَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ وَ هُوَ
الْقَائِمُ الَّذِي تَمْتَدُ إِلَيْهِ الْأَعْنَاقُ بِالاِتِّظَارِ فَإِذَا
أَمْتَلَّتِ الْأَرْضُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا خَرَجَ فَمَلَأَهَا
قِسْطًا وَ عَدْلًا.

این امام شما بعد از من و جانشین من بر شماست.
او قیام کننده ای است که مردم بسیار انتظار او را
می کشند وقتی زمین پر از جور و ظلم گردید، قیام
نموده، زمین را پر از عدل و داد می کند.^۱

موضوع پیشنهادی :

- ۱- انتظار و آثار آن.
- ۲- وظایف شیعیان در عصر غیبت امام
عصر علیهم السلام (منتظرین واقعی و ...).
- ۳- امام زمان علیه السلام در روایات اهل سنت.

تذکرہ باب محل غنیمت امام عصر (عج)

۱۱۷

ای گل تو بیا بار دگر رافت کن
با خسته دل هجر رخت صحبت کن
هر چند که لا یق نیم اما تو مرا

یک شب به تماشای رخت دعوت کن

ای کاش که خواب وصل تعییر شود
آوازه حسن تو جهان گیر شود
بر بام رسیده آفتاب عمر
ترسم به خدا نیایی و دیر شود

با زمزمه، بزم عشق را گرم کنید
با ناله، قلوب سخت را نرم کنید
اینقدر چرا روید دنبال گناه
از روی امام عصر خود شرم کنید

۱- منتخب الاثر فی الامام الثانی عشر ص ۴۱۱ / ینابیع الموده / ۴۶۰

سید محمد علی^ع

محمد بن علی الہادی علیه السلام معروف به سید محمد.
امام عسکری علیه السلام در عزای برادرش سید
محمد علی^ع گریبان چاک داد وقتی از علت آن سؤال
شد فرمودند:

قدْ شَقَّ مُوسَى عَلَى أَخِيهِ هَارُونَ
موسى^ع هم در عزای برادرش هارون گریبان
چاک را.

سید محمد علی^ع در نزدیک سامرا مدفون است و
قبرش مشهور و مورد زیارت شیعیان و دوستان اهل
بیت علی^ع است، شیعیان حوائج خود را به آن حضرت
عرضه می کنند و مشهور است که نذرها بر آورده می
شود. مرحوم نوری صاحب کتاب مستدرک الوسائل
اعتقاد فراوانی به زیارت ایشان داشته اند.

از عظمت ایشان همین بس که شیعیان گمان
داشتند بعد از امام هادی علیه السلام سید محمد علی^ع امام
شیعیان خواهد بود ولکن با مرگ ایشان در زمان

حیات امام هادی علیه السلام امر بر مردم روشن گشت و به

اشتباه خود پی بردن.

امام هادی علیه السلام بعد از رحلت سید محمد علیه السلام به امام عسکری علیه السلام فرمود:

يَا بُنَيَّ أَحْدِثْ لِلَّهِ شُكْرًا فَقَدْ أَحْدَثَ فِيكَ أَمْرًا.

فرزندم! شکر خدا را بجای آور که امر و حقیقت بر مردم روشن شد.

موضوع پیشنهادی :

۱- بیان فضیلت امامزادگان (حضرت

عباس علیه السلام، حضرت سید محمد علیه السلام،

حضرت زینب علیه السلام و فاطمه معصومه علیه السلام

و غیره ...).

۲- با خیرات و باقیات صالحات می توان

برای همیشه زنده بود .

۳- گاهی امام معصوم علیه السلام در عزای

شیعه اش غمگین می شود (امام

عسکری علیه السلام برای سید محمد و امام

زمان علیه السلام برای شیخ مجید و ...)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

۱۲۰

بخش پنجم :

پندها

محمد بن علی الہادی (ع) معروف به سید محمد

۱۲۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
جَلَّ جَلَّ کَامْ تَا عَبَّاتْ

ای که داری به زبان رنجه روان دگران
 در امان نیستی از زخم زبان دگران
 تا که از خون جگر قوت و غذایی داری
 چشم پرهیز نگهدار زنان دگران
 گر تو را نیست توانایی یاری به کسی
 سعی کن تا نشوی دشمن جان دگران
 آبرو گر که نخواهی ز تو ریزد بر خاک
 تر مکن کام خود از آب روان دگران
 عزت نفس به چنگ آر که خواری نکشی
 سبز بی وعله مشو بر سر خوان دگران
 گر نخواهی سخن زشت بگویند تو را
 از چه گویی سخن زشت به شان دگران
 گر نخواهی که برون راز تو از پرده فتد
 پس چرا فاش کنی راز نهان دگران
 پند ثابت اگررت نیست قبول خاطر
 مکن از زخم زبان رنجه روان دگران

هر چه از دامن ما کبر و ریا می ریزد
باز رحمت ز خدا بر سر ما می ریزد
مهرانی بنگر، جرم هزاران بخشید
چون یکی اشک شب از خوف خدا می ریزد
یک گنه کار پسیمان چون کند ناله شبی
سیل رحمت به سر اهل دعا می ریزد
با چنین دوست ندانم که بشر پیش بشر
بهر نان آبروی خوش چرا می ریزد
خواجه در فکر زر اندوختن و غافل از آن
که فلک بر سر او خاک فنا می ریزد
به جز از کاخ محبت که نگردد ویران
هر بنای دگری زود ز پا می ریزد
ثابت از کلک تو بر صفحه و دفتر هر دم
به رارباب هنر شهد وفا می ریزد

حاصل عمر ز خود بی خبران آه بود
 هر که از خویشتن آگاه شد آگاه بود
 نتوان در حرم قدس به پرواز رسید
 پرسیم رغ در این راه پر کاره بود
 پیش چشمی که به یکنایی آن سرو رسید
 طوق هر فاخته‌ای های هوا الله بود
 ای که کام دو جهان را ز خدا می‌طلبی
 هر دو موقف بیک آه سحرگاه بود

غافل از مور مشو گرچه سلیمان باشی
 که زهر ذره به درگاه خدا راه بود
 از وصال رخ او بی ادبان محرومند
 گل این باغ به دستی است که کوتاه بود
 می‌رسد جاذبه عشق به فریاد مرا
 یوسف آن نیست که پیوسته تنه چاه بود
 صائب از کشمش رد و قبول آسودست
 هر که را روی دل از خلق به الله بود

از ریاضت دل اگر آینه پرواز شود
 چون صدف مخزن چندین گهر راز شود
 نبود سیرت شایسته خود آرایان را
 که برون ساز محال است درون ساز شود
 مغتنم دان دلت از عشق اگر گشت دونیم
 کاین دری نیست بروی همه کس باز شود
 برگشاد دل ما دست ندارد تدبیر
 به دریدن مگر این نامه ز هم باز شود
 دل ما نیست تنگ ظرف شکایت صائب
 صبح محشر سر این شیشه مگر باز شود

در کوی عشق درد و بلا کم نمی شود
 از باغ خلد برگ و نوا کم نمی شود
 موج از شکست روی نمی تابد از محیط
 اخلاص ما به جور و جفا کم نمی شود
 تیغ شهادت سنت دل گرم را علاج
 این تشنجی به آب بقا کم نمی شود
 هر داغ حسرت تو کم از آفتاب نیست
 عمر شب فراق چرا کم نمی شود
 نتوان ز طبع شعله برون کرد اشتها
 تا زنده است حرص گدا کم نمی شود
 دندان ما ز خوردن نعمت تمام ریخت
 اندوه رزق از دل ما کم نمی شود
 قاصد تسلى دل عاشق نمی دهد
 شوق حرم به قبله نما کم نمی شود
 صائب هزار مرتبه کردیم امتحان
 درد سخن به هیچ دوا کم نمی شود

ما را بس است سلسله جنبان اشاره‌ای
 کافی است بزم سوختگان را شراره‌ای
 تا پای بر فلک نگذاری ز قهر خاک
 مویت اگر چو شیر شود شیرخواره‌ای
 از هستی دو روزه به تنگنند عارفان
 تو ساده لوح طالب عمری دوباره‌ای
 یکبار نقش پای خود ای بی خبر بین
 تا روشنست شود که چه مست گذاردہ‌ای؟
 شرطست ریختن عرق سعی موج را
 هر چند بحر عشق ندارد کناره‌ای
 صائب ز آفتاب رخ یار شرم کن
 از ره مسو بروشنسی هر ستاره‌ای

ارزش انسان ز علم و معرفت پیدا شود
 بی هنر گر دعوی پیجا کند رسوا شود
 هر که بر مردان حق پیوست عنوانی گرفت
 قطره چون واصل به دریا می شود دریا شود
 ای که بر ما می کنی از جامه نو افخار
افخار آدمی کی جامه دیبا شود
 قیمت گوهر شود پیدا بر گوهر شناس
 قدر ما در پای میزان عمل پیدا شود
 آدمی هرگز نمی بیند ز سنگینی گزند
 از سبک معزی بشر چون سنگ پیش پا شود
 در مسیر زندگی هرگز نمی افتد به چاه
 با چراغ دین و دانش گر بشر بینا شود
 ما که در راه طلب دم از حقیقت می زنیم
 طعنه های مدعی کی سلا راه ما شود
 سر فرو می آورد هر شاخه از بار آوری
 می کند افتادگی انسان اگر دانآ شود
 چند روزی گر به کام مدعی گردد فلک
 غم مخور خسرو که روزی هم به کام ما شود

همیشه قدرت و مکنت به جا نخواهد ماند
 مدام در کف زرگر طلا نخواهد ماند
 غم زمانه مخور فکر توشه ره کن
 که جاودان احدي جز خدا نخواهد ماند
 به چند روزه سختی بساز و صابر باش
 بشر همیشه دچار بلا نخواهد ماند
 الا که صاحب سیم و زری به احسان کوش
 که غیر بخشش وجود و سخا نخواهد ماند
 فقیر گوشنه نشین با توانگری خوش گفت
 جهان همیشه به کام شما نخواهد ماند
 کنون که چرخ به کام تو گشته، قدر بدان
 که آب جوی به یک آسیا نخواهد ماند
 هر آنجه می نگری در جهان شود فانی
 به غیر خوبی اهل وفا نخواهد ماند
 دل کسی مشکن ای قوی به پنجه ظلم
 که این شکستن دل بی صدا نخواهد ماند
 به غیر کار نکو در جهان مکن خسرو
 که کار خیز و نکو بی بهای نخواهد ماند

یا مشو راضی رود خاری به پای دیگری
 یا دمی اندیشه کن خود را به جای دیگری
 تا به عمر خویشن هرگز نبینی روی بد
 آنچه خواهی بهر خود خواه از برای دیگری
 تا توانی از دعای خییر مردم لب مبند
 تا که حرز جان تو گردد دعای دیگری
 گر زمن پرسی کدامین ره بود راه صواب
 گوییمت رو چشم می پوش از خطای دیگری

هر که بر آئینه بنماید جمال خویش را
 جزلت سای خود نمی بیند لقای دیگری
 هر که تب کرد از برایت از برای او بمیر
 ورنه بی حاصل مکن خود را فدادی دیگری
 امتیازی بایدش از خلق در سیر و سلوک
 آنکه خود را می شمارد رهنمای دیگری

عشق در راه طلب راهبر مردانست
وقت مستی و طرب بال و پر مردانست
سفر آن نیست که از مصر به بغداد روی
رفتن از جان سوی جانان سفر مردانست
ظرف آن نیست که در معركه غالب گردی
از سر خویش گذشتن ظفر مردانست
هنر آن نیست که در کسب فضایل کوشی
بـه پـر عـشـق پـرـیدـن هـنـرـ مرـدانـست
همـه دـلـهـاست فـسـرـدـه هـمـه جـانـهـا تـیرـه
گـرم و اـفـرـوـختـه آـه سـحـرـ مرـدانـست
چـشمـه كـوـثـر و سـرـسـبـرـی بـسـتـانـ بـهـشتـ
خـبـرـی اـزـ اـثـرـ چـشـمـ تـرـ مرـدانـست
گـهـرـ اـشـکـ نـدـامـتـ بـهـ قـیـامـتـ رـیـزـدـ
هـرـ کـهـ درـ فـکـرـ شـکـسـتـ گـهـرـ مرـدانـست
فـیـضـ اـگـرـ آـبـ حـیـاتـ اـزـ گـهـرـ نـظـمـ چـکـانـدـ
هـمـ اـزـ آـنـ روـسـتـ کـهـ اوـ خـاـکـ درـ مرـدانـست

هر کس که در او تربیت و فضل و ادب نیست
در نزد خرد ارزش و مقدار ندارد
بر خلق خدا نخوت و کبر این همه مفروش
کبر است متاعی که خریدار ندارد
دانی که خدا با که بود لطف نهانیش
آن کس که کند بخشش و اظهار ندارد
با مردم بیگانه مگو راز دل خویش
بیگانه دل راز نگار ندارد
دین است حصار تو و از دزد میاندیش
آن خانه رود دزد که دیوار ندارد
طوطی به رسا رشک اگر برد عجب نیست
طوطی که چنین طبع شکر بار ندارد

خاطر افسرده‌ای را شاد کردن همت است
ملک ویران گشته را آباد کردن همت است
خانه گل ساختن نبود هنر از بهر سود
خانه دل از کرم بنیاد کردن همت است
صید مرغان حرم کردن ندارد افتخار
طائیری را از قفس آزاد کردن همت است
خُرده بر استاد بگرفتن ز شاگردان خطاست
با ارادت خدمت استاد کردن همت است
نان بریدن شیوه مردان بالا طبع نیست
کار بهر نوع خود ایجاد کردن همت است

ای دل بگشـا در ره دانش نظر خویش
 تـا نشکنـی از سـنگ حـوادـث گـهر خـویـش
 انسـانـی و زـیـب سـر تو تـاج کـرامـت
 بـگـشا به خـود از رـاه تـحقـق نـظر خـویـش
 هـر خـارـکـه در رـه گـذر خـلق گـذـارـی
 هـشـدارـکـه بـینـی هـمـه در رـه گـذر خـویـش
 دـنـیـا چـه بـود مـزـرـعـه آخـرـت اـمـروـز
 کـنـ کـشـتـکـه فـرـدا بـرـی اـزـ کـشـتـه بـرـ خـوـیـش
 آـنـ دـسـتـکـه دـادـی بـهـ پـادرـ مـتـظـرـشـ باـشـ
 گـیرـی بـهـ هـمـانـ دـسـتـ زـ دـسـتـ پـسـرـ خـوـیـش
 خـوـامـیـکـه زـ توـ پـنـدـ پـذـیرـدـ پـسـرـ توـ
 اـیـ دـوـسـتـ عـمـلـ سـازـ زـ پـنـدـ پـدرـ خـوـیـش
 دـلـ سـوـختـنـ خـلـقـ بـهـ هـرـ کـیـشـ هـنـرـ نـیـسـتـ
 در خـدمـتـ مـخـلـوقـ عـیـانـ کـنـ هـنـرـ خـوـیـش
 پـرـهـیـزـ کـنـ اـزـ خـوـابـ سـحـرـگـاهـ کـهـ هـرـگـزـ
 سـوـدـیـ نـبـردـ مـرـدـ زـ خـوـابـ سـحـرـ خـوـیـشـ
 ثـابـتـ بـنـماـ سـعـیـ کـهـ درـ کـشـمـکـشـ دـهـرـ
 شـایـدـ بـهـ نـکـوـیـ بـگـذـارـیـ اـثـرـ خـوـیـشـ

ای دل به جهان در طلب راه یقین باش
 تا جان به بدن هست ترا پیرو دین باش
 کن شمع ره خویش خرد را و پس آنگه
 با شادی و آسایش ایام، قرین باش
 امروز در اندیشه فرداست خردمند
 ای مرد خردمند تو هم آتیه بین باش
 خواهی که به پیری نشوی خوار و زمین گیر
 امروز جوان در غم فردای پسین باش
 تعظیم مکن در بر دونان ز پی نان
 خم دال صفت در بر خلاق مبین باش
 بیهوده مریز آبروی خویش بر خلق
 رو غوطه ور اندر عرق بحر جیبن باش
 خواهی که خیانت نشود بر تو ز مخلوق
 زنها ر خود از بهر امانات امین باش
 گر شعر تو ثابت همه اندرز بود لیک
 در محفل اهل سخن از مستمعین باش

باخته دلان است خدا لطف نهانیش
شرط است که گاهی به دل خسته بخوانیش
ایدل دم عیسی به کف آور که مسیحا
تأثیر نفس شد سبب عرش مکانیش
روشنیل حکمت شود البته چو لقمان
هر کس که به طاعت گذرد عمر و جوانیش
نورش همه جا گیر شود احمد و گیرم
بوجهل شود منکر آئین جهانیش
ای دوست گواهست به تفسیر خذالعفو
لطفسی که علی داشته با دشمن جانیش
بگذر زدورویی و دو رنگی که شب و روز
خورشید تفاوت نکند نور فشانیش
شاید که کند برگ سلیمانی ما ساز
موری که ز رحمت بنوایی برسانیش
تا کی گل بی خار نخواهی شد و تا چند
زنبور صفت نوش تو آمیخته با نیش
بر عال بنه پایه که از کاخ مدانی
نه قدر بنا مانده و نه قدرت با نیش
آدم نشده چشم تو در خواب بهشت است
شیطان ره آدم زده با چرب زیانیش

درس طلب از ماه بیاموز که عمری است
 سرگرم تکاپو شده با قله کمانیش
 تا لطمہ چو ساحل نخوری درس تحرک
 از موج خروشنده فراگیر و روانیش
 از گوهر ایمان رسد آن روز که چون قاف
 هر چند که جویند نیابند نشانیش

زیر بار ظلم ضحاکان شدن دون همتی است
 پیروی از کاوۀ حداد کردن همت است
 بر فراز کاخ کسری این سخن بنوشه‌اند
 سلطنت با رسم عدل و داد کردن همت است
 حاکم معزول را یاد از رفیقان فخر نیست
 روز قدرت از رفیقان یاد کردن همت است

نپردازی اگر از غیر جانان خانه دل را
کجا از هم جدا بتوان نمودن حق و باطل را
نمی گردی خدا بین لحظه ای تا خویشتن بینی
بیا بردار از بین خدا و خویش حائل را
به باغ آرزو جز خصم خارش گل نمی چینی
به وقت بذر کشتن فکر باید کرد حاصل را
بسی دریا دلان دلداده بر طوکان تقدیرش
به حاطر اندر آن دریا نیاوردن ساحل را
کسی که وادی تسليم می پریدندارد فرق
رساقی گر بگیرد شهد یا زهر هلاهل را
منافق حق طلبها آشنا با تلحی صیر است
که صابر می کنند آسان برای خویش مشکل را
به زنجیر هوس تا کی مقید گشته ای ای دوست
به خود آی و خدا را بگسل از پا این سلاسل را
تو را ثابت به نیکی می دهد اندرز و صد افسوس
که خود از دیگران هم بیشتر گم کرده منزل را

این که خاک میهش بالین است
 اختر چرخ ادب پروین است
 صاحب آینه گفتار امروز
 سائل فاتحه و یاسین است
 دوستان به، که زوی یاد کنند
 دل بی دوست دلی غمگین است
 خاک در دیله بسی جانفرساست
 سنگ بر سینه بسی سنگین است
 بیند این بستر و عبرت گیرد
 هر که را چشم حقیقت بین است
 هر که باشی و زهر جا بررسی
 آخرین منزل هستی این است
 آدمی هر چه توان گر باشد
 چون بدین نقطه رسید مسکین است
 اندر آنجا که قضای حمله کند
 جان تسلیم و ادب تمکین است
 زادن و کشتن و پنهان کردن
 دهر را رسم و ره دیرین است
 خرم آن کس که در این محنت گاه
 خاطری را سبب تسکین است
 پروین اعتضامی

هر که تا حدی به کار خود موفق بوده است
خویش را عاقل ترین مردم گمان فرموده است
غره بر خویش است و می‌پنداشد از زور غرور
آنچه کرده واقعاً عین زرنگی بوده است
لیک در پیری چونیکو بنگرد پی می‌برد
کانچه در یک عمر کرده سر بسر بیهوده است
آنکه خود را عقل کل می‌خواند اندر زندگی
چون سر آمد عمر می‌بیند چه احمق بوده است

دنیا مطلب تا همه دینست باشد
دنیا طلبی نه آن نه اینست باشد
در روی زمین زیرزمین وار بزری
تا زیرزمین روی زمینست باشد

نرdban این جهان ما و منی است
عاقبت این نرdban افتادنی است
لا جرم هرکس که بالاتر نشست
استخوانش سخت تر خواهد شکست

افسوس که آنچه بردہ ام باختنی است
بشناخته ها تمام نشناختنی است
برداشته ام هر آنچه باید بگذاشت
بگذاشته ام هر آنچه برداشتنی است

بپوش از چشم بد بین روی زیبا منظر خود را
 بهر بد گوهری نتوان نمودن گوهر خود را
 به هر کس در سخن مگشا لب جان پرور خود را
 سخن گوهر بود بشناس قدر گوهر خود را

هشدار که جز تو رهزنی نیست تو را
 جز نفس پلید دشمنی نیست تو را
 این دم که در آنی به غنیمت میدار
 بگذشت و دگر آمدنی نیست تو را

ایمن ز ملال ساعتی خواهم و نیست
 از علم و عمل بضاعتی خواهم و نیست
 بسی فتنه روزگار و بسی زحمت خلق
 روزی دو مجال طاعتی خواهم و نیست

ز فردا و ز دی کس را نشان نیست
 که آن رفت از میان و آن در میان نیست
 یک امروز است ما را نقد ایام
 بر آن هم اعتمادی نیست تا شام

سخنداں پرورده پیر کهن

بیاندیشد آنگه بگوید سخن

مزن بی تأمل به گفتار دم

نکو گوی اگر دیر گویی چه غم

دلا غافل ز سبحانی چه حاصل

اسیمر نفس شیطانی چه حاصل

بود قدر تو افزون از ملائک

تو قدر خود نمی دانی چه حاصل

بزرگش نخوانند اهل خرد که نام بزرگان به زشتی برد

تکیه بر تقوی و دانش در طریقت کافری است

راه رو گر صد هنر دارد توکلن بایدش

در کش و قوس حوادث حکمارا مثلی است

در جهان هر عملی موجب عکس العملی است

تیر از کمان چون رفت نیاید به شست باز

پس واجب است در همه کاری تأملی

فردوسی

فهرست منابع

۱۴۳

فهرست منابع

- ۱- الامام على بن ابيطالب، رحمانی همدانی، احمد،
مکتبة الصدوق تهران چاپ اول ۱۳۶۶ هـ ش
- ۲- الاحتجاج ، الطبرسی ابی منصور احمدبن علی
ابن ابیطالب (از علمای قرن ۷) نشر المرتضی ،
مشهد مقدس ، ۱۴۰۳ هـ ق.
- ۳- سفینة البحار و مدینة الحكم و الآثار ، قمی
شیخ عباس ، مؤسسہ به نشر (آستان قدس
رضوی) مشهد مقدس چاپ اول ۱۴۲۰ هـ ق
- ۴- شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحید معتزی ،
دارالجبل ، بیروت چاپ اول ۱۴۰۷ هـ ق
- ۵- فرهنگ جامع سخنان امام حسین علیہ السلام گروه
حدیث دانشکده باقرالعلوم علیہ ترجمة علی مؤیدی ،
نشر معروف ، چاپ سوم ۱۳۸۵ هـ ش
- ۶- کافی ، اصول کافی ، کلینی ، انتشارات قائم ،
مترجم ، چاپ دوم ۱۴۲۱ هـ ق.
- ۷- مجموعۃ الاخبار ، جلالی شاهروی ،
كتابفروشی جعفری ، مشهد مقدس ۱۳۹۴ هـ ق.

۸- مصائب آل محمد ﷺ، محمدي اشتهردي ،

محمد، موسسه دارالكتاب (جزايری) ، چاپ اوّل ،
۱۴۱۷ هـ ق.

۹- منتخب الاشر فى الامام الثانى عشر، صافى
اطف الله ، موسسه سيده معصومه، چاپ دوم
۱۴۲۱ هـ ق.

۱۰- الملهوف ، (اللهوف) على قتلى الطفوف ،
سيدين طاووس ، على بن موسى (م ۶۶۴ هـ ق) ،
دارالاسرة للطبعاًعه و النشر ، چاپ اسوه ، اوّل
۱۴۱۴ هـ ق

۱۱- وسائل الشيعة ، شيخ حرّ عاملی ، محمدبن
حسن ، دارإحياء التراث العربی ، بيروت ، چاپ
ششم ۱۴۱۲ هـ ق.

۱۲- كتابهای مدح و مراثی اهل بیت ﷺ
دیوان جودی - ای اشکها بریزید و زمزمه های
قلب من از حبیب چایچیان (حسان) - گلوژه ۲
گردآوری از محمد مطهر - گلن وفا از سیده‌هاشم
وفایی و گلزار ثابت از مرحوم استادی (ثبت) و
دیگر